

**Токмок шаардык кеңешинин
2021-жылдын «22»-
январындагы сессиясынын
№305/39-4 токтому менен
БЕКИТИЛГЕН**

**2021-ЖЫЛГА КАРАТА ТОКМОК ШААРЫНЫН
СОЦИАЛДЫК-ЭКОНОМИКАЛЫК ӨНУГҮҮ ПРОГРАММАСЫ**

Токмок шаары, 2021-жыл.

КИРИШУУ

МАКСАТТАР ЖАНА МИЛДЕТТЕР

Токмок шаарынын 2020-жылга социалдык-экономикалык өнүгүү программасы Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 31-мартындагы №194 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын 2018-2022-жылдарга регионалдык саясат Концепциясын ишке ашыруунун, Кыргыз Республикасынын Президентинин 2019-жылдын 11-январындагы №1-ПЖ “2019-жылды Региондорду өнүктүрүү жана өлкөнү санариптештирүү жылы деп жарыялоо жөнүндө” Жарлыгынын, Кыргыз Республикасынын Президентинин 2020-жылдын 8-январындагы №1-ПЖ “2020-жылды Региондорду өнүктүрүү, өлкөнү санариптештирүү жана балдарды колдоо жылы деп жарыялоо жөнүндө” Жарлыгынын алкактарында иштелип чыккан. Ошондой эле шаардык кеңештин 2017-жылдын 21-декабрындагы XV сессиясынын № 91/1-4 токтому менен бекитилген Токмок шаарынын 2018-2022-жылдарга Өнүгүү программасынын алкактарында иштелип чыккан.

Программанын негизин шаарды өнүктүрүүдөгү экономикалык жана социалдык жетишилген негизги натыйжалар түзөт. Баардык кызматтардын, бөлүмдөрдүн, ишканалар менен уюмдардын үстүбүздөгү жылдагы баардык көйгөйлүү маселелеринин чечилиши, ошондой эле шаардыктардын сунуштары менен эскертүүлөрү ушул Программда камтылган. Ошондой эле 2020-жылдын январь, февраль айларында шаардын Мэринин калк менен жолугушуулары, Мэрдин шаардыктар менен түз байланыш өткөрүүсүнүн жүрүшүндө жана 2021-жылы шаарды өнүктүрүү боюнча Иш-чаралар планынын долбоору менен Токмок шаарынын 2021-жылга жергиликтүү бюджетинин долбоорун коомдук угуунун жыйынтыктарын чыгаруу учурунда шаардын кварталдарында сурамжылап анкета толтуруу жолу менен шаардыктардын тикелей айтылган сунуштары, өтүнүктөрү менен эскертүүлөрү да камтылган.

Токмок шаары баардык багыттарда өсүүгө зор резервдери жана мүмкүнчүлүктөрү бар шаар макамына ээ.

Биздин шаар бул – өнөр жайына, чакан жана орто бизнеске негизденүү менен экономикасы динамикалуу өнүгүп бараткан, социалдык чөйрөсү жана натыйжалуу башкаруусу бар шаар.

Токмок шаары Чүй облусундагы «өсүү орду» делген шаарлардын бири. “Өсүү орду” болуу менен биздин шаардын өнүгүүсүнүн жөнөө орундары болуп эсептелет:

1. Өнөр жайды кубаттуулугун калыбына келтирүүнүн эсебинен:

- өндүрүштүк жаңы кубаттуулуктарды, ишке киргизүү;

- заманбап технологияларга ылайык өндүрүштү реконструкциялоо жана модернизациялоо;

- колдо болгон өндүрүштүк кубаттуулуктарды толук жана натыйжалуу пайдалануу;

- өндүрүлүп жаткан продукцияны диверсификациялоо жана алардын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу.

2. Инженердик инфраструктураны өнүктүрүү жана анын заманбап талаптарга шайкеш келиши.

3. Муниципалдык менчикти башкаруунун жаңы ыкмалары.

4. Инвестициялык саясат.

Биринчиден, өнөр жай тармагын өнүктүрүү. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын иш-аракеттери жергиликтүү экономиканын өнүгүүсүнө көмөктөшүүгө багытталат. Учурдагы тиешелүү инфраструктура экономиканын өнөр жай секторун өнүктүрүүгө мүмкүнчүлүк берет. Ошондуктан, шаардын өнөр жай потенциалын калыбына келтирүү, заманбап технологияларга ылайык өндүрүштү реконструкциялоо жана модернизациялоо аркылуу негизги артыкчылыкка ээ болот. Алсак, акыркы 2 жылда «Вива-Текс» ЖЧКсында, «Каз-Грейн» ЖЧКсында, «Кыргыз-Тоо Таш» ААКта, «Элит-Гласс» ЖЧКсында жана «Молпродукт» ЖЧКсында жалпы суммасы 12,0 млн. АКШ долларынан ашкан суммага модернизация жүргүзүлдү.

Өнөр жай чөйрөсүндө жаңы кубаттуулуктарды ишке киргизүүгө жана токтоп турган ишканалардын ишин кайра жандандырууга өзгөчө көңүл бөлүнүүдө. Алсак, 2021-жылы «Компания МолПродукт» ЖЧКсында сүт азыктарын өндүрүү боюнча 2 цехти (куркак сүт цехи менен сүттү «Тетрапак» кагазидишине кууючу цех) ишке киргизүү жолу менен толук кубаттуулукта иштетүү пландалууда. Бул ишканалардын суткасына 250 тонна сүт иштетүүсүнө мүмкүндүк бермекчи. Ошондой эле Борбор Азиядагы ири ишканалардын бири болгон, жылына 200 миң тонна цинктелген жана 100 миң тонна полимерленген такталарды өндүрүү боюнча «Кыргыз Темир Групп» ЖЧКсынын курулушу боюнча долбоорду ишке ашыруу улантылмакчы.

Мындан тышкары колдо болгон кубаттуулуктарды мындан да толугураак пайдалануу, өндүрүлүп жаткан продукцияны диверсификациялоо жана анын атаандаштыгын арттыруу. Бул өнөр жай чөйрөсүн активдештирүүгө жана чындоого, жаңы жумушчу орундарын түзүүгө жана салык төлөмдөрүнүн эсебинен жергиликтүү бюджеттин киреше бөлүгүн көбөйтүүгө мүмкүндүк берет. Мисалы, шаарда өнөр жай, кайра иштетүү, соода-логистикалык борборун жана бизнес объектилерин түзүү үчүн инженердик-коммуникациялык шарттары менен 62 га, 10га, 8 га, 15 га. бош турган жер тилкелери бар.

Экинчиден, шаардын учурдагы прогрессивдүү өнүгүүсү үчүн анын инженердик инфраструктурасы менен мезгилдин жаңы талаптарына ылайык болуусу негизги талаптардын бири.

Ушул максатта Европа өнүктүрүү жана реконструкциялоо банкынын 5,1 миллион Евро көлөмүндөгү каражатына “Токмок шаарынын суу менен камсыздоо тармагын жана агынды суулардын тутумун жакшыртуу” ири долбоору ишке ашырылып жатат. Долбоордун иш-чараларын жүзөгө ашыруунун II-этабы аяктады, анын ичинде корпоративдик башкарууга талапкерлерди тандоо жана долбоорду техникалык жактан колдоо, насыя келишимине кол коюлду.

Тендердин жыйынтыгы боюнча тутуп алган “Хаят Групп” компаниясы менен келишим түзүлүп, 588,8 миң Еврого 10 даана атайын техникалар сатылып алынган.

2021-жылы 674,2 миң Евро суммасында 4 суу топтолуучу жайды калыбына келтирүү боюнча 2-этаптын ишин аяктоо пландаштырылууда жана үчүнчү этапта канализация тармагын жана суу менен камсыздоо тармагын калыбына келтирүү жана кеңейтүү пландаштырылууда, суммасы 3677,2 миң евро.

Үчүнчүдөн, муниципалдык менчикти башкарууда жаңы ыкмаларды колдонуу максатында Токмок шаарынын Башкы планын иштеп чыгуу келечектеги иштин маанилүү этабы болуп эсептелет. Анткени бул кыймылсыз мүлк, анын ичинде муниципалдык менчик объектилеринин бирдиктүү маалыматтык тармагын түзүүгө мүмкүндүк берүү менен ишкерлик субъектилери менен келүүгө даяр инвесторлорго эркин маалымат алууну камсыз кылып, муниципалдык менчикти натыйжалуу пайдаланууну башкаруу жана көзөмөлдөп туруунун ачыктыгын камсыздайт.

Мындан тышкары жергиликтүү бюджеттин киреше бөлүгүнө таасир этүүчү жер фондуна салык салуунун бир катар маселелери да чечилмекчи.

2019-жылы Муниципалдык менчик башкармалыгы тарабынан Мамлекеттик шаар куруу жана архитектура долбоорлоо институту менен биргеликте тендер өткөрүлүп, 6,5 миллион сомдук долбоорлоо-изилдөө иштерине смета түзүлдү. Мэрия тарабынан Мамлекеттик долбоорлоо институту менен 5,0 млн. сомго келишим түзүлүп, азыркы учурда гидрогеологиялык изилдөөлөргө жана топографиялык сүрөткө тартууга (съёмка) материалдар топтолуп жатат.

Санариптештирүүнүн алкагында мэриянын түзүмдүк бөлүмдөрүндө электрондук документ жүгүртүүнү жайылтуу жана шаар аймагындагы жерлерди "ГисДок" электрондук каттоону инвентаризациялоо боюнча долбоордун I-этабы ишке ашырылды.

ГИС базасы менен Токмок шаарын каттоонун негизинде 6,0 миллион сом суммасына программалык камсыздоону түзүү боюнча комплекстүү ишти өткөрүү боюнча тейлөө көрсөтүүгө тендер өткөрүлүп, «Пут Ин байт» ЖЧКсы менен келишим түзүлгөн. Андан тышкары, 179,7 миң сомго сервер сатылып алынды. Практикалык жүзөгө ашыруу боюнча иш 2021-жылы улантылат.

2021-жылы электрондук документ жүгүртүү менен муниципалдык жерлерди каттоону толук киргизүүнүн II-этабы улантылат. Шаардын белгилүү объектилеринде видеоканалдарды орнотуу үчүн техникалык шарттарды түзүү боюнча иш улантылат. Ошондой эле, шаардын айрым объектилерине байкоо камераларын орнотуу үчүн техникалык шарттарды түзүү иштери улантылат. Ал эми жаңы светофорлорду орнотуу жана барларын оңдоо, ошондой эле 2021-жылы шаардын көчөлөрүнө жаңы светофордук объектилерди орнотуу жана учурдагы светофордук объектилерди капиталдык оңдоодон өткөрүү пландалууда.

«Санарип аймак» маалымат тармагынын алкагында Токмок шаарынын Муниципалдык менчик башкармалыгы кожолуктарды каттоо менен чарба китебин калыптандырууну өткөрөт.

№№ 8-9-11-5-2-орто мектептерге, ошондой эле шаардын китепканалар тармагына “Электрондук китепкана” электрондук тармагы киргизилген. 2021-жылы иш башка мектептерде улантылмакчы.

Жалпы билим берүү мектептеринде пандемияга байланыштуу сабактар Онлайн режиминде өткөрүлгөн. 2021-жылы мектептерге окуунун электрондук тармак тажрыйбасын киргизүү жана өркүндөтүү улантылат.

Шаар чарбасынын өнүгүүсүн интенсивдештирүүнүн максаттары төмөндөгүлөр:

-экономиканын өсүүсү жана муниципалдык башкаруунун сапатын жогорулатуу боюнча интенсивдүүлүктү камсыздоо менен шаардын кубаттуулугу менен мүмкүнчүлүктөрүн жогорулатуу;

-шаардын коммуналдык кызматтарынын сапаттуу тейлөөлөрүн камсыз кылуу менен шаардыктардын жашоосун ыңгайлуу кылуу;

-бекитилген пландарды так сактоо менен социалдык объектилерди реконструкциялоону жана курууну камсыздоо менен модернизациялоо жана активдүү өнүктүрүү;

-маданият, спорт жана жарандардын эс алуучу объектилеринин инфраструктурасын өнүктүрүү.

Чакан жана орто бизнес чөйрөсүндө 7,9 миллион сом суммасындагы 2019-жылы башталган 4 объекттин (дүкөндөр, дарыканалар жана кеңсе бөлмөлөрү) курулушун аяктоо. Ошондой эле, 35 жана андан ашык жумушчу орундарын түзө турган 16,5 млн сомдук 12 долбоорду ишке ашыруу пландаштырылууда.

Мамлекеттик жана жергиликтүү бюджетке салыктын жана салык эмес төлөмдөрдүн баардыктарлары боюнча ар бир айдагы чогултуу планынын аткарылышына көзөмөл жүргүзүү күчөтүлөт. 2018-жылдан тартып шаардагы көмүскө экономиканын денгээлин төмөндөтүү боюнча иштер күчөтүлөт. Салык кызматы тарабынан рейддер жана салык базасын мониторингдөө дайыма өткөрүлүп турат. Бул бюджеттин киреше бөлүгүнүн өсүү ыргагын камсыздоого мүмкүндүк берип, ал 2018-жылы трансферттерди эске албаганда 111,2%га, же 18,7 миллион сомго, 2019-жылы 128,9%га, же 53,7 миллион сомго ашыкча аткарылган. 2020-жылы 90,4 % болуп, пандемияга байланыштуу 21,8 млн. сомго кем чогултулган. Ал эми 2021-жылы 130,4 % өсүү ыргагы менен кирешелердин түшүүсүн 62,4 млн. сомго жогорулатуу пландалууда.

Салык карыздарын төмөндөтүү жана анын андан аркы өсүүсүнө жол бербөө боюнча иштер дайыма өткөрүлүп турат. Шаар каржылык абалын жөнгө салып алгандыктан бюджеттик уюмдарга 3 жылдан бери насыялык карыздары жок.

Жемкорлук көрүнүштөрүн жоюу, салык төлөөчүлөргө ыңгайлуу шарттарды түзүү жана Мамлекеттик салык кызматы башкармалыгынын кызматкерлери тарабынан убактыларын натыйжалуу пайдалануулары максатында салык төлөөчүлөрдүн отчет берүүсүнүн автоматташтырылган тармагын киргизүү улантылмакчы, анын ичинде отчеттуулуктун электрондук формасы, электрондук патент берүү, электрондук счет-фактура, салыктын түрлөрү жана мобилдик тиркемени колдонуу боюнча төлөмдөрдү автоматташтырылган түшүрүү да бар.

2020-жылдын I-июлунан тартып автомаю куюучу жана газ куюучу станциялар башкаруунун автоматташтырылган тармагына өтүшкөн. Автомай куюучу бекеттердеги Башкаруунун автоматташтырылган тармагы – салыктан четтеп өтүүгө жана Кыргыз Республикасынын бюджетине салыктын

түшүүсүнүн жогорулашына жолтоо болгон мунай заттарын көмүскө жүгүртүүгө каршы коюлган ишенимдүү бөгөт. Ошондой эле Кыргыз Республикасынын 2020-жылдын 19-ноябрындагы №358 Мыйзамын ишке ашыруудагы жакшы жагдай жана салык карыздарын, бюджетке социалдык төлөмдөрдү төгүүнү реструктуризациялоо боюнча экономиканы турукташтыруу, чакан жана орто бизнести колдоо иштери өткөрүлөт.

Жогоруда аталган иш-чаралар түпкү натыйжага жетишүүгө – өнөр жай көлөмүнүн өсүшүнө, жумуш менен камсыз болуунун өсүшүнө, калктын кирешесинин өсүшүнө жана бүтүндөй алганда шаардыктардын жашоо сапатын мүнөздөгөн көрсөткүчтөрдүн жакшырышына мүмкүндүк берет.

«Кыргыз Республикасынын 2018-2022-жылдар аралыгындагы аймактык саясат концепциясынын» алкагында жергиликтүү өз алдынча башкаруу органы катары Токмок шаардык мэриясынын пландоону, башкарууну жана администрациялоону жакшыртуу максатында мэриянын түзүмдүк бөлүмдөрүндө электрондук документ жүгүртүүнү киргизүү жана шаардын жерлерин электрондук каттоо боюнча долбоор аягына чыккан.

Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын ачыктыгын жана отчеттуулугун камсыздоого көмөк болуучу адам ресурстарын башкаруунун "E-Kyzmat" маалымат тармагы киргизилген.

Токмок шаарынын жашоочуларынын экологиялык жашоо чөйрөсүн жакшыртуу максатында 2019-жылдан баштап, жыл сайын, сугат тармактарын оңдоп-түзөөдөн тышкары, шаарды, сейил бактарды жана эс алуучу жайларды көрктөндүрүү жана жашылдандыруу.

Ошентип, 2020-жылы сейил бактарды жана скверлерди уюшкандыкта сугаруу үчүн 5 чакырым сугат тармактарын даярдоо иштери жүргүзүлдү. Гүлдөр жана роза гүлүнүн көчөттөрү шаардын гүлзарларына жыл сайын отургузулат. Эстеликтерди жана шаардын чакан архитектуралык формаларын жарым-жартылай оңдоо.

С.Ибраимов көчөсүдө “Жаштар аллеясынын” курулушу, автовокзалдын жанындагы жер алдындагы өтмөктү калыбына келтирүү, стелланын жанындагы үч бурчтукту гүлзарга айлантуу, ошондой эле Жантаев жана Ленин көчөлөрү боюнча көчө жарыктарын орнотуу, шаардын көчөлөрүнө 265 шамдарды орнотуу, чакан архитектуралык формаларды калыбына келтирүү (эстеликтер менен аялдамалар) жана шаардагы гүлзарларды уюшкандыкта сугаруу, сугат тармактарын оңдоо иштери.

Башаламан таштанды жайларын жок кылуу жана таштандыларды өз убагында чыгаруу иштери жүргүзүлдү. Таштандыларды чыгаруу маселеси дагы эле көйгөй бойдон калууда, бирок ал экинчи орунга жылып, 17,8% ды түзөт. Аталган маселени чечүү максатында 2019-жылы жергиликтүү бюджеттин эсебинен 2 таштанды чыгаруучу машина, 2 трактор сатылып алынган. Мындан тышкары Коммуналдык ишканалар комбинаты материалын сатып алуу менен жаңы 166 таштанды контейнерлерин жасаган. Ал эми 2020-жылы 1 таштанды чыгаруучу машина, 1 сугаруучу-жуугуч машина жана ДТ-75 бульдозеру сатылып алынган. Япон Өкмөтүнүн гранттык долбоору боюнча 750 таштанды контейнерлери алынып келген. 2021-жылы зарыл болгон авто-мунара машинасын сатып алуу пландалууда.

Коопсуз шаар шарттарын түзүү максатында 2020-жылы 2,2 миллион сом суммасына Жантаев-Шамшы, Жантаев-Завод, Ленин-Шамшы, Ленин-Сарбагишев көчөлөрүнүн кесилишинде светофорлор капиталдык оңдоодон өткөрүлүп орнотулган.

Орозбеков, 22-Партсъезд жана Жантаев көчөлөрүндө жалпы суммасы 5,6 миллион сомдук көчө шамдары орнотулган. Ошондой эле 284,6 миң сом суммасындагы 252 көчө шамдары Сарбагишев, Интернационал, Курманов, Свердлов, Тоглок Молдо, Комсомол, Токмок, Казахстан, Колхоз жана Парковая көчөлөрүнө да орнотулган.

2021-жылы Жантаев жана Ленин көчөлөрүнө 11,5 миллион сомдук аба чубалгыларын тартуу, 1,0 миллион сом суммасындагы кошумча 265 жаңы шамдарды орнотуу пландалууда.

Шаардын жолдорун асфальттоо, анын ичинде жолдордун ой-чуңкурларын тегиздөө, айрым жолдорду грейдерлөө жана жөө адамдар баскан жолдорду оңдоо иштери улантылмачы. Калкты коомдук сурамжылоонун жүрүшүндө аныкталгандай көйгөйлүү маселелердин бир болуп жолдор аталган. Ал жыл сайын биз тараптан көрүлүп жаткан чараларга карбастан баардык көйгөйлүү маселелердин 22,4%ын түзөт. 2019-жылы 5,3 км. жол толук асфальтталса, 3288 чарчы метр ой-чуңкурлар тегизделип, 26,8 км. жол грейдер менен тегизделип, 1,0 км. жөө адамдар баскан жолдор оңдолгон.

Жергиликтүү бюджеттен:

- Кант заводу конушундагы 6,3 миллион сом суммасындагы, Токмок көчөсүндөгү узундугу 1750 метр болгон жол асфальтталган.

-1,9 миллион сом суммасындагы, Казахстан көчөсүндөгү узундугу 210 метр болгон жолду асфальттоо аяктаган.

-2,1 миллион сом суммасындагы, узундугу 1821 метр болгон жолдун ой-чуңкурун тегиздөө аяктаган.

-931,7 миң сом суммасындагы, узундугу 17596 метр болгон жолду грейдер менен тегиздөө аяктаган.

Дем берүүчү гранттар боюнча:

-3,2 миллион сом суммасына, анын ичинде 926,5 миң сом суммасындагы жергиликтүү бюджеттин каражатына Парковая көчөсүндөгү узундугу 730 метр болгон жөө адамдар жүрүүчү жолду оңдоо иштери аяктаган.

-жергиликтүү бюджеттин 847,5 миң сом суммасына жаңы Төрөт үйүнүн аймагы толук асфальтталган.

2021-жылы жергиликтүү бюджеттин каражаттарын үнөмдөөнүн эсебинен 11,2 миллион сом суммасына 2,8 км. жолду толук асфальттоо жана капиталдык оңдоо пландалууда. Анын ичинде Ленин көчөсүнөн Сарбагишев көчөсүнө чейинки 2,8 км. жолду, ошондой эле республикалык бюджеттин 25,0 миллион сом суммасындагы каражатына өнөр жай аймагындагы 4 км. жолду оңдоо да бар. Булардан тышкары, дем берүүчү гранттар боюнча Ибраимов, Ленин, Пушкин, Орозбеков көчөлөрүндөгү жөө адамдар жүрүүчү 9,0 км. жолду оңдоо иштери жүргүзүлмөкчү.

Социалдык багытта жатак мектеп, балдар бакчасы өндүү объектилерди куруунун жана жалпы билим берүү мекемелеринин материалдык-техникалык

базасын жакшыртуу менен алардын инфраструктурасын жакшыртуу пландалууда. Мисалы, аз камсыз болгон үй-бүлөлөрдүн балдары үчүн 250 орундуу жатаканасы менен орто мектептин курулушу аяктоо алдында турат. 3-кичи райондогу “Чүй-Дан-Азыктын” 200 орундуу, Гагарин көчөсүндөгү 100 орундуу балдар бакчаларын эмеректер, ашкана жабдуулары, жууркан кап, шейшептер жана башкалар менен жабдуу пландалууда. Мындан тышкары “Кант заводу” конушунун аймагындагы 100 орундуу бала бакчанын курулушу үчүн инвесторлорду издөө жүргүзүлүүдө. Ошондой эле жалпы билим берүүчү мектептерде жана мектепке чейинки билим берүү мекемелеринде ондоо иштери пландалууда.

Ошондой эле 2,6 миллион сом суммасына “Кант заводу” конушунун, мейманкананын, Күн-Чыгыштын, Аскер шаарчасынын, 1-жана 3-кичи райондордун, борбордук аянттын аймактарында 15 комплект жаңы балдар аянтчаларын орнотууга жана каражат табууга чаралар көрүлмөкчү.

Саламаттык сактоо чөйрөсүндө ФАПтын жаңы имаратын куруу сыяктуу чоң долбоорду ишке ашыруу пландалууда. Ал үчүн инвесторлор изделип жатат. Үй-бүлөлүк медицина борборунун имаратына уланып курулуп жаткан “Конференциялар залынын” жана МСЭКБнын (санэпидемстанция) чатырын ондоо иштерин аяктоо.

Маданият жана спорт чөйрөсүндө жергиликтүү бюджеттин 1,0 миллион сом суммасына «Железнодорожная» чакан футбол аянтчасы пайдаланууга берилген. Келерки жылы №9 орто мектебинин жана Слободка көчөсүнүн базарга жакын жайгашкан аймагында 2 чакан футбол аянтчаларын куруу пландалууда.

Социалдык турак жай куруу маселеси боюнча жашоонун оор кырдаалында калган жесирлер жана үй-бүлөлөр үчүн 4 батирлүү 25 үйдүн, тактап айтканда 100 батирди куруу иштери башталган. Анын инвестору “Ас-Сафа” борбору. Дубовицкий көчөсүндө 40 батирлүү 5 кабат үйдүн курулушу аяктоо алдында турса, «Француз кварталы» турак жай комплексинин курулушу башталган.

ӨКМ бөлүмү боюнча С.Ибраимов көчөсүндөгү жабык КДТны (коллектордук-дренаждык тармак) калыбына келтирүү пландалууда.

Шаар жогорку жана орто окуу жайларынан, лицейлерден, балдар менен өспүрүмдөрдүн чыгармачыл борборунан жана балдардын музыкалык мектебин камтыган кеңири билим берүү базасына ээ. Ушуга байланыштуу, шаар ошондой эле жаш муундарга өздөрүнүн чыгармачыл кубаттуулугун өнүктүрүүгө жана ишке ашырууга мүмкүндүк берүүгө багытталган.

Алсак, балдар менен жаштарга ыңгайлуу шарттарды түзүү максатында жыл сайын ар кандай багыттагы 35тен кем эмес балдар менен жаштардын иш-чаралары өткөрүлөт. Токмок шаары Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан жарыяланган “Балдар менен жаштарга ынак шаар” сынагына катышат. Токмок шаардык мэриясынын алдында жаштар иштери боюнча консультациялык кеңеш иштейт. Жаштар шаардын турмушуна активдүү катышышат.

Кыргыз Республикасынын Президентинин “2020-жылды Аймактарды өнүктүрүү, өлкөнү санариптештирүү жана балдарды колдоо жылы деп жарыялоо жөнүндө” Жарлыгына ылайык балдарды колдоо бөлүгү боюнча Токмок шаарында иштеп жаткан социалдык мейманкананын базасында жашоонун оор кырдаалында

калган балдар менен үй-бүлөлөр үчүн социалдык, укуктук жана реабилитациялык тейлөөлөрдү көрсөтүү боюнча Борбор түзүлгөн. Ошондой эле жашоонун оор кырдаалында калган балдар менен үй-бүлөлөр үчүн алгачкы мамлекеттик социалдык жардам алуу боюнча мобилдик тиркеме иштелип чыккан.

Долбоор жашоонун оор кырдаалында калган үй-бүлөлөргө социалдык колдоо көрсөтүүгө жана балдарга жеке колдоо көрсөтүүгө, аларды эртерээк аныктоого жана санын азайтууга мүмкүндүк бермекчи. Мобилдик тиркеме болсо тиешелүү кызматтар менен чукул жардам (консультациялар, кеңештер ж.б.) тейлөөлөрүнөн пайдаланууга шарттарды түзүп бермекчи. Балдарын тарбиялоодон, багуудан жана өстүрүүдөн качкан ата-энелерге педагогикалык маданият боюнча тренингдерди, семинарларды, ангемелешүүлөрдү өткөрүү жолу менен иштер өткөрүлмөкчү.

Мындан ары жашоонун оор кырдаалында калган балдар менен үй-бүлөлөр үчүн социалдык колдоо көрсөтүү боюнча ведомстволор аралык жана өз ара тар типти бекемдөө болмокчу. Жашоонун оор кырдаалында калган балдар менен үй-бүлөлөр менен иштөө боюнча мобилдик топту түзүү натыйжада жашоонун оор кырдаалында калган балдар менен үй-бүлөлөрдүн азайышын камсыздамакчы. .

Балдар бакчалары үчүн “Электрондук кезек” электрондук катталуу тармагын киргизүү боюнча иштер улантылат. Жайкы каникул мезгилинде балдар менен өспүрүмдөрдүн бош убактыларын өткөрүүлөрүнө шарт түзүү боюнча жайкы эс алууну уюштуруу жана өткөрүү.

Калктын социалдык аярлуу катмарына социалдык жардам көрсөтүү жана калктын социалдык тейлөөлөргө болгон талаптарын канааттандыруу боюнча тейлөө иштери, ошондой эле калктын социалдык тейлөөлөр жөнүндө маалымдуулугун жогорулатуу иштери улантылмакчы. Жыл сайын жергиликтүү бюджеттен 5,0 миллион сомдон ашуун каражат бөлүнөт.

Шаарды өнүктүрүүнүн негизги багыттарынын бири инвестициялык саясат болуп эсептелет. Белгиленген өнүгүү пландарын ишке ашыруу үчүн үстүбүздөгү жылга, кийинки жылдарга дагы чет элдик инвестицияларды тартуу боюнча иштер күчөтүлгөн түрдө жүргүзүлүп жатат. 2020-жылы “Ас-Сафа” Араб кайрымдуулук фонду менен ийгиликтүү кызматташуу 57,0 миллион сомго жаңы төрөт үйүнүн курулушун аяктоого мүмкүндүк берди. Ошондой эле, аз камсыз болгон үй-бүлөлөрдүн балдары үчүн жатак мектептин курулушу аяктап жатат, учурда объект 75,0%га бүткөрүлүп, 67,0 млн сом өздөштүрүлдү. Ошондой эле, Бириккен Араб Эмираттарынын инвесторлору менен кызматташуу шаардын кичи районунда Ислам Университетинин курулушун пландаштырууга мүмкүндүк берет. Капиталдык салымдардын көлөмү 5,0 млн АКШ долларын түзөт.

2021-жылы токтоп турган ишканалардын, мисалы, "Плодовоц" ЖЧКсынын, "Консерва заводу" ЖЧКсынын жана башка өнөр жай объектилеринин ишин калыбына келтирүү үчүн потенциалдуу инвесторлорду тартуу иштери улантылат. Ошондой эле бош жаткан муниципалдык жер тилкелери бизнестин жаңы объектилерин түзүү үчүн инвесторлорго сунушталат.

Шаардын 2021-жылга социалдык-экономикалык өнүгүү Программасынын негизги жоболору алдыдагы мезгилге шаардын

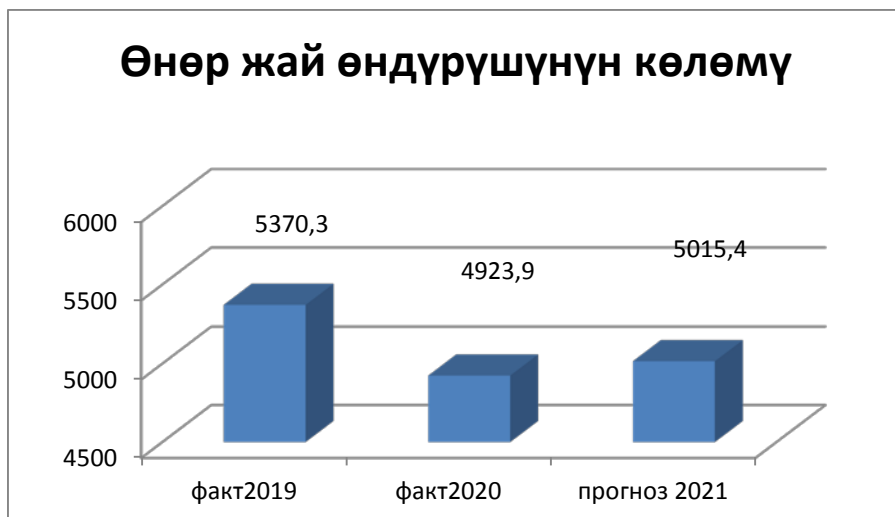
коомчулугунун ишмердүүлүгүнүн башкы багыттары болуп эсептелет, ал эми аны толук көлөмдө ишке ашыруу бүтүндөй калктын, ишкер чөйрөнүн жана бейөкмөт уюмдардын, коомдук уюмдар менен жарандык бирикмелердин, шаардын ишканалары менен уюмдарынын активдүү катышуусундагы жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын негизги милдеттери.

I-БӨЛҮК

ЭКОНОМИКАЛЫК ӨНҮГҮҮ

ӨНӨР ЖАЙЫ

2020-жылдын жыйынтыктары боюнча шаарда өнөр жай өндүрүшүнүн көлөмү 4 миллиард 923,9 млн. сомду, же 2019-жылга салыштырмалуу 446,3 миллион сомго азыраак. Номиналдык өсүү ыргагы 91,7%ды түздү. Отчеттук мезгилдин жыйынтыктары боюнча физикалык көлөмдүн индекси 80,5 пунктту түздү.

Коронавирус пандемиясына байланыштуу кырдаал шаардын ишканаларынын ишине таасирин тийгизген. Коңшу мамлекеттердин чек араларынын жабылышы экспортко жүктөрдү жөнөтүүдө жана чет өлкөдөн алып келинген данды кайра иштетүү көйгөйлөрдү жаратты.

Отчеттук жыл ичинде «Интерглас» ЖЧКсы, «Кыргыз Тоо-Таш» ААК, «Токмок-Булс» ЖАК, «Элит-Глас» ЖЧКсы, «Железобетон» ААК, «Голден Стрим» ЖЧКсы, Курманов жана «К» ЖЧКсы туруктуу иштешти. Карантин мезгилинде, сатуу базарынын жоктугунан, "Вива-Текс" ЖЧКсынын, чакан жана

орто ишканалардын, "Заман" ЖЧКсынын, "Картон" АКнын иши убактылуу токтотулган.

Иштебей турган ишканаларды ишке киргизүү иш-чараларынын алкагында сүт азыктарын өндүрүү боюнча «Компания МолПродукт» ЖЧКсын толук кубаттуулукта ишке киргизүү аракеттери көрүлдү.

Бирок, Кыргыз-Орус Өнүктүрүү Фонду, Айыл-Банк, РСК банк тарабынан каралган насыя каражаттары боюнча арыздар оң жыйынтык берген жок. Ишкана өз каражаттарынын эсебинен иштеп келген. 2021-жылы 2 цехти ишке киргизүүнү улантуу пландаштырылууда (куркак сүт цехи жана «Тетрапак» кагаз идишине сүттү куюу цехи), бул ишкананын күнүнө 250 тонна сүттү кайра иштетүү боюнча өндүрүштүк кубаттуулугун толук пайдаланууга мүмкүндүк берет.

Учурда цинктелген жана полимерленген такталарды чыгаруучу жаңы ишкананын курулушу "Кыргыз Темир Групп" ЖЧКсынын долбоорлоо абалында турат. Токмок шаардык мэриясы тарабынан калктуу конуштарда иш-чараларды жүзөгө ашыруу боюнча жеңилдетилген Инвестициялык келишим түзүлүп, ишкана 5 жылдык мөөнөткө салык төлөөдөн бошотулду. Бирок, коронавирус пандемиясынан улам ишкананын жетекчилиги КЭРде.

Көрүлгөн иш-чараларга карабастан «Токмок Плодоовощ» ЖЧКсына жеңилдик насыя берүү маселеси чечилген эмес. «Консервный завод» ЖЧКсы менен «Токмоктогу дубал-керамикалык материалдар заводуна» инвесторлорду издөө улантылууда. Ошондой эле "ТДНПЗ" ЖЧКсы чийки заттын кымбаттыгына байланыштуу иштебей турат. Башкы компания тарабынан өндүрүштү модернизациялоо маселеси каралып жатат. Шаардын өнөр жай ишканалары өндүрүштү модернизациялоо жана реконструкциялоо боюнча 2020-жылга белгиленген иш-чараларды аякташты.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

*«Компания МолПродукт» ЖЧК ишканасын толук кубаттуулукта иштөөсүнө жана Кыргыз-Россия Фондунан насыя каражаттарын алууга көмөк көрсөтүү;

*Цинк менен капталган жана полимердик такталарды өндүрүү боюнча «Кыргыз Темир Групп» ЖЧКсынын жаңы ишканасынын курулушуна көмөк көрсөтүү;

*Токтоп турган «Токмоктогу дубал-керамикалык материалдар заводу» ААК менен «Консерва заводу» ЖЧКсына мүмкүнчүлүгү бар инвесторлорду издөө боюнча ишти улантуу;

*өнөр жай ишканаларынын жетекчилери өндүрүштүн көлөмүнүн өсүү ыргагын камсыздоо, эмгек өндүрүмдүүлүгүн жогорулатуу жана өндүрүлгөн продукциянын өздүк наркын төмөндөтүү, өндүрүштү диверсификациялоо жана сатып өткөрүүнүн жаңы рыногун издөө боюнча максаттуу ишти улантуулары.

КУРУЛУШ

Шаар боюнча капиталдык салымдардын көлөмү 734,3 миллион сомду түзүп, өткөн жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу 575,3 миллион сомго азыраак, же 56,0 %га аткарылган (2019-жылы-1309,6 млн.сом.).

Анын ичинде:калктын жана кайрымдуулук каражаттарынын каражаттары - 608,4 млн сом жана ишканалардын каражаттары - 93,9 млн сом, кредиттик каражаттар - 17,7 млн сом жана жергиликтүү бюджет - 14,3 млн сом.

Ири объектилердин ичинен курулуш иштери аяктап, 57,0 млн сом суммасында “Ас-Сафа” Араб Фондунун эсебинен Токмок аймактык ооруканасынын Төрөт бөлүмү пайдаланууга берилди. "Ас-Сафа" Араб Фондунун эсебинен 67,0 млн сом суммасында жатак мектептин курулушу (75,0%) аяктап жатат.

Отчеттук мезгил ичинде 7,6 миллион сомго 3 объект, соода-тиричилик комплекси, дүкөн жана май куюучу жай / май куюучу жай пайдаланууга берилди.

Пандемияга байланыштуу төмөнкү объектилердин курулушунун темпи төмөндөдү, мисалы, “Сказка” кафе-дүкөнүнүн 2-кабатынын курулушу (71%) 7,2 млн сом суммасында, кеңселер үчүн 2 кабаттуу жайлар (63%), 3,5 млн сом, дарыканасы бар дүкөн (58%), 4,9 млн сом жана "Француз кварталы" турак жай комплекси (10%) 6,0 млн сом өздөштүргөн. Жалпысынан 21,5 миллион сом сарпталды. Дубовицкий көчөсүндө 5 кабаттуу 40 багирлүү турак үйдүн курулушу да аяктоо алдында турат, коронавирууска байланыштуу кырдаал боюнча, долбоор 83% га аткарылды.

Отчеттук мезгилде жалпы аянты 9,4 миң ч.м. болгон 71 жеке турак үйлөр пайдаланууга берилсе, өткөн жылы жалпы аянты 9,5 миң ч.м. болгон 65 жеке турак үйлөр пайдаланууга берилген. Өсүү ыргагы 109,2 % түздү.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

*Шаардын экономикасынын артыкчылыктуу тармактарын өнүктүрүүгө капиталдык салымдардын көлөмүн көбөйтүү боюнча ишти улантуу.

* “Ас-Сафа” Араб фондунун жатак мектептин курулушунун аякташына көмөк көрсөтүү;

* Курулуп жаткан капиталдык салымдардын жана аяктаган курулуш объектилеринин көлөмүн толук чагылдырууда статистикалык комитет менен иштөөнүн өз ара байланышын жакшыртуу.

САНАРИПТЕШТИРҮҮ

Санариптештирүүнүн алкагында 2020-жылы төмөндөгүдөй иштер бүткөрүлгөн:

-айнек-була кабели тартылып Ибраимов-Дубовицкий Татар-Трясина, Киров-Комсомол көчөлөрүнүн кесилишине 24 порт D-Link жабдуулары орнотулган. Жыйынтыгында облустун 72 абоненти Интернет кызматына туташты;

-айнек-була кабели төмөнкү ишканалар кошулду: Гостехэкоинспекция, Департамент пробации, Паспортный стол, “Кыргызпочтасы” МИ, ВТЭК, ПОГЗ с.Виноградное, ПОГЗ-Дунларов көпүрөсү, СШ №1 и СШ №3, №2 Интернат-Уйү. Ошондой эле Шамшы көчөсүндөгү №1,3,5 жеке үйлөр. Баардыгы 9 долбоор ишке ашырылды, анын ичинен 10 ишкана, андан башка 3 жеке үйлөр.

- Салык төлөөчүлөрдүн отчетторун автоматташтыруу тармагы боюнча 2019-жылы 17 кызматкер окууга барып келишти, ал эми 2020-жылы 11 кызматкер (Кыргыз Республикасынын коррупцияга каршы мыйзамдары, Кыргыз Республикасынын салык мыйзамдары, AIS, Е-Кызматта иштөө жөнүндө, тренингдерге окутуу.).

- Электрондук отчет тапшырууга 163 салык төлөөчүлөр өткөн, анын ичинен 67си юридикалык жана 96сы жеке тараптар. Баардыгы 1177 салык төлөөчүлөр электрондук патентке өтүшүп, анын ичинен 1013 адам милдеттүү патент менен жана 164 адам ыктыярдуу патент алуу менен колдонот.

Мэриянын түзүмдүк бөлүктөрүндө электрондук документ жүгүртүүнү жайылтуу, ошондой эле шаардын жерлерин электрондук каттоодон өткөрүү боюнча долбоордун биринчи этабы аяктады. Практикалык колдонмолордун үстүнөн иштөө 2021-жылы улантылат.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

- шаардын түзүмдүк бөлүмдөрүнө электрондук документ айландырууну, шаардын жерлерин электрондук эсепке алууну киргизүү долбоорун толугу менен ишке киргизүү;

- Токмок шаарынын ЖКК бөлүмүнүн көрсөтмөсүнө ылайык шаардын көчөлөрүнө жаңы светофордук объектилерди орнотуу жана иштеп жаткан объектилерди капиталдык оңдоо;

- Токмок шаарынын көчөлөрүнүн объектилерине байкоо камераларын орнотуу үчүн техникалык шарттарды түзүү;

- «Кыргызтелеком» ААКка тиешелүү болгон темир-бетон түркүктөрү боюнча айнек-була кабелин тартуу;

- ар бир үйгө була принциби боюнча “Үйдөгү жеке тармактар” долбоорун ишке ашыруу.

УНАА

Шаардын унаа уюмдары жана жеке ишкерлер тарабынан 2020-жылдын аралыгында 572,8 миң тонна жүк ташылган, же 281,0 миң тонна жүккө азыраак болуп 67,1% аткарылган. (2019-жылы –853,8 миң тонна).

Жүк айлануу 15,8 млн.тн/км же өткөн жылга салыштырмалуу 14,6 миң километрге азыраак болгон. (2019-жылы–30,4 млн. тн/км), же 52,0 % түзгөн.

Жүргүнчүлөрдү ташуу 73,0 млн. жүрг./км, же өткөн жылга салыштырмалуу 37,4 миң тонна километрге азыраак болгон. (2019-жылы-110,4 млн. жүрг./км), же 66,1% түзгөн.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

*туруктуу негизде, жеке жүргүнчү ташуучу жана жүк ташуучу автоунааларды толугу менен патенттөөнүн көзөмөлүн жүргүзүү;

*«Чүй-Токмок- Транс» ЖЧКсына жүргүнчүлөрдү ташуу эрежелерине ылайык жүргүнчүлөрдү ташып жаткан каттам маршрутук таксилерин талапка ылайык келтирүү боюнча ишти улантууну сунуштоо;

*шаардын коомдук каттамдары боюнча жүргүнчү ташыган унаалардын кечки саат 19га чейин үзгүлтүксүз иштөө графикин сактоого көзөмөлдүктү камсыздоо.

БАЙЛАНЫШ

Шаардын байланышчылары тарабынан 2020-жылдын жыйынтыгы боюнча 32,2 млн. сом тарифтик кирешелер алынды, бул былтыркыга салыштырганда 3,2%га төмөндөгөн. Акы төлөнүүчү кызматтардын көлөмү 26,2 млн. сомду түзүп, 0,4 миң сомго көбөйгөн.

Отчеттук мезгилдин ичинде сандык (цифровой) байланыштын 295 телефон аппараты коюлду. Интернет тейлөөгө 744 абонент кошулду, анын ичинен ADSL технологияга-470 абонент, Metro Ethernet технологиясы боюнча-274 абонент.

2020-жылы көчөлөрдүн кесилишине оптикалык-оптикалык кабель тартуу боюнча төмөнкү долбоорлор ишке ашырылды:

- Ибраимов-Дубовицкий Татар-Трясин, Киров-Комсомол көчөлөрүнүн кесилишине 24 порт D-Link жабдуулары орнотулган. Жыйынтыгында облустун 72 абоненти Интернет кызматына туташты;

-айнек-була кабелине төмөнкү ишканалар кошулду: Мамэкотехинспекция, Пробациядепартаменти, Паспорт столу, “Кыргызпочтасы” МИ, ВТЭК, Виноградное айылындагы чек ара заставасы, Дунларов көпүрөсүндөгү чек ара заставасы,, №1 жана №3 орто мектептери, №2 майыптар үйү. Ошондой эле Шамшы көчөсүндөгү №1-3-5-жеке үйлөр. Баардыгы 9 долбоор ишке ашырылды, анын ичинен 10 ишкана, андан башка 3 жеке үйлөр.

2,0 км. узундуктагы кабелдик байланыш линиялары 325,4 миң.сомго капиталдык оңдоодон өттү. Ошондой эле, учурдагы оңдоолор 10,2км. узундуктагы кабелдик байланыш линиялары 266,2 миң сомго жасалган.

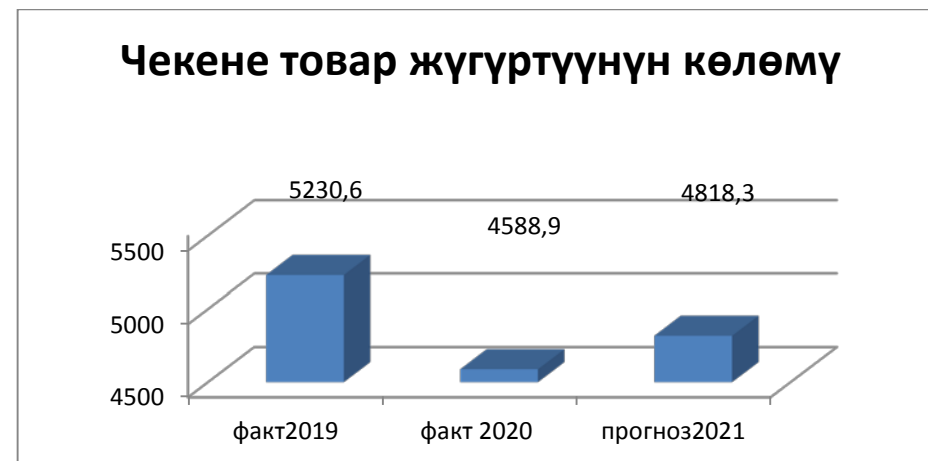
2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

*"Кант заводу", "Жаңы конуш", 1-жана 3-кичи райондордо айнек-буула кабелине туташтыруу боюнча монтаждоо иштерин улантуу. Ошондой эле: Слободка, 8-Март, Вальцовая, Болемалаев, Терешкова, Громова, Охотничья көчөлөрүндө.

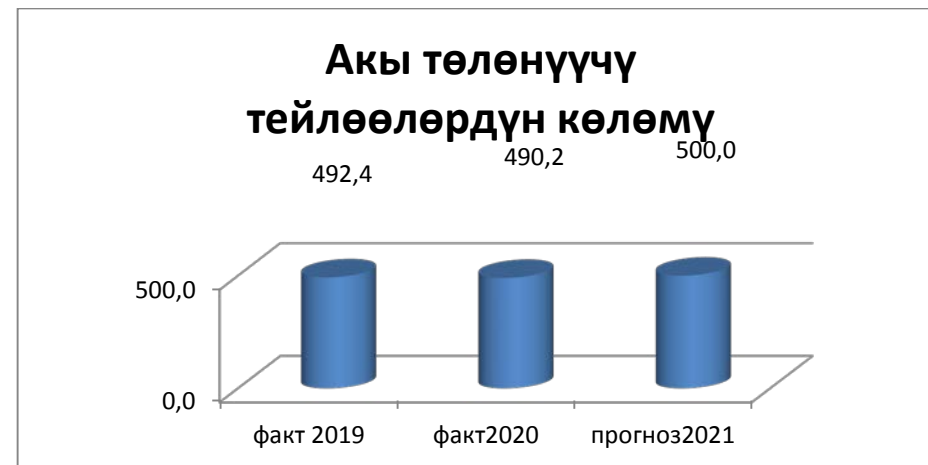
*Ар бир үйгө була принциби боюнча “Үйгө таандык тармак” долбоорун ишке ашыруу.

СООДА ЖАНА КЫЗМАТТАР

2020-жылдын жыйынтыгы боюнча чекене товар жүгүртүү 4588,9 млн. сомду түздү (2019-жылы-5230,6 млн.сом), өткөн жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу иш жүзүндө баада 84,4 % түзгөн.

Экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча акы төлөнүүчү тейлөөлөрдүн көлөмү 490,2 млн. сомду (2019-жылы -492,4 млн. сом) түзүп, иш жүзүндө баалардын өсүү ыргагы 99,5 % түздү.

Иштеп жаткан базарларды ыңгайлаштыруу боюнча сатуучулар жана сатып алуучулар үчүн эң ыңгайлуу шарттарды түзүү үчүн иш-чаралар улантылууда. Ушул максатта "Ибраимов көчөсүндөгү чатырча жана соода түйүндөрү менен коомдук транспортторду сактоо аянтчалары" долбоору ишке ашырылууда. Эски темир-бетон конструкциялары жана контейнерлер демонтаждалды. 2021-жылы долбоорго ылайык асфальттоо жана ирригациялык тармактарды орнотуу жана аянтта куруу пландаштырылууда.

Муниципалдык менчик башкармалыгынын кызматкерлери тарабынан шаар курулушу жана архитектуралык ченемдер жана санитардык ченемдер менен эрежелердин сакталышынын мыйзамдуулугу боюнча текшерүүлөр жүргүзүлүүдө.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

*Ибраимов көчөсүндө коомдук транспорт токтоочу жайдын чатырчасы жана соода түйүндөрү" долбоорунун алкагында борбордук базардын аймагын калыбына келтирүү боюнча иш-чараларды жүргүзүүнү улантуу;

*башаламан соода жүргүзүүнү жоюу жана мыйзамдуулуктун сакталышына дайыма көзөмөл жүргүзүү боюнча ишти улантуу;

*соода, керектөө рыногу жана көрсөтүлүүчү тейлөөлөр чөйрөсүндө мамлекеттик-укуктук жөнгө салууну сактоого көзөмөлдүк жүргүзүүнү туруктуу негизде ишке ашыруу.

ИШКЕРДҮҮЛҮК

2020-жылдын жыйынтыгы боюнча чакан жана орто бизнес субъектилеринин өнөр жай өндүрүшүнүн көлөмү 1492,4 млн.сомду түзүп (2019-жылы–2052,0 млн.сом), бул 559,6 млн.сомго азыраак болгон. Өсүү ыргагы мурунку жылга салыштырмалуу 72,7 % аткарылган.

Отчеттук мезгилде 3 объект (соода жана тиричилик комплекси, дүкөн жана май куйучу жай) 7,6 млн.сомго ачылып, 10 иш орун түзүлгөн.

Пандемияга байланыштуу уюштуруу иш-аракеттери чектелген. "Ишкердиктин объектилерин каржылоо" долбоору боюнча РСК Банктын өкүлдөрү менен ишкерлердин бир жолугушуусу болуп өттү.

Керектөөчүлөрдүн укугун коргоодо жардам берүү максатында 4 адам кайрылды. Мындан тышкары, 15 жаранга оозеки жардам көрсөтүлүп, алардын маселелери оң жагына чечилди.

Отчеттук мезгил аралыгында 10250 адамга 1668,1 млн.сом чакан насыялар берилген, бул былтыркы жылгасалыштырмалуу 1917 адамга жана 539,0 млн. сомго көбүрөк берилген.

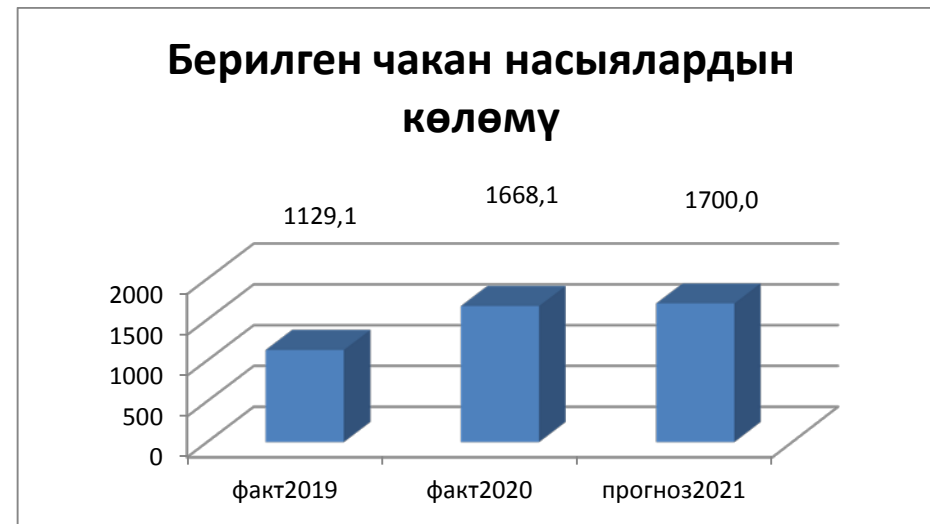
2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

-чакан жана орто бизнестин жаңы субъектилерин түзүү боюнча ишти улантуу жана аларга көмөк көрсөтүү;

-Токмок шаарынын ишкерлер биримдиги жана “Жаш Ишкерлер Ассоциациясы” менен бизнесте түзүү жана жүргүзүү маселесин колдоо жана

кеңеш берүү, окутуу маселеси кирген семинарларды, конференцияларды өткөрүү жана уюштуруу боюнча иштерди улантуу;

-керектөөчүлөрдүн укуктарын толук көлөмдө камсыздоо боюнча иш-чараларды улантуу.

ЭКСПОРТ-ИМПОРТ

2020-жылдын январь-ноябрь айында Токмок шаарынын тышкы соода жүгүртүүсү 107,6 млн. АКШ долларын түздү, бул өткөн жылдагыдан 69,6 млн АКШ долларына азыраак. Импорттун көлөмү-АКШнын 76,3 млн. долларын (2019-жылы-144,9 млн.сом), экспорттун көлөмү АКШнын 31,3 млн. долларын (2019-жылы – 32,2 млн.доллар), түздү.

Отчеттук мезгилдин ичинде тышкы соода жүгүртүүнүн терс сальдосу 45,0 млн. АКШдолларын түздү. Бул өткөн жылга салыштырмалуу 67,6 млн. АКШ долларына азыраак (2019-жылы-112,7 млн.сом.).

Шаардын негизги өнөктөштөрү КМШ мамлекеттери болду. Алар менен тышкы соода жүгүртүү 71,5 миллион сомду түзгөн (тышкы соода жүргүзүүнүн жалпы көлөмүнүн 66,5%). КМШданбашка мамлекеттер менен соода жүргүзүү 36,1 млн. АКШдолларын түздү (жалпы соода жүгүртүүнүн 33,5%).

Отчеттук мезгил ичинде дүйнөнүн 34 өлкөсү менен тышкы соода жүгүртүү ишке ашырылган, анын ичинен 26 мамлекет импорттоочулар жана 8 мамлекет экспорттоочулар.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

-экономиканын артыкчылыктуу тармактарын өнүктүрүү, жергиликтүү чийки заттарды (сырьё) жана материалдык ресурстарды колдонуу менен иштеп

жаткан экспортко багытталган жана импортту алмаштыруучу ишканаларды чыңдоо жана колдоо боюнча иштерди улантуу.

ЖЕРГИЛИКТҮҮ БЮДЖЕТТИН АТКАРЫЛЫШЫ

Токмок шаарынын жергиликтүү бюджетинин киреше бөлүгү ири салык төлөөчүлөрдү көзөмөлдөө боюнча башкармалыгындагы “Интергласс” жоопкерчилиги чектелген коомун, ошондой эле республикадан алынган максаттуу трансферттерди эсепке алуу менен жана атайын каражаттардын эсеби менен 91,6 % аткарылды (такталган план боюнча 259,2 млн. сом болсо, иш жүзүндө 237,4 млн. сомду түздү), же бюджетке 21,8 млн.сом азыраак түшкөн.

Белгилей кетсек, мэриянын демилгеси менен салык базасын тактоонун эсебинен 2020-жылга киреше божомолу 118,0%га же 41,6 миллион сомго көбөйтүлгөн.

Салыктарды чогултуу боюнча көрсөткүчтөр төмөнкү түрлөрү боюнча аткарылган жок (Интерглассты эске албаганда):

- салык агенти тарабынан төлөнгөн киреше салыгы 91,2% же 7,9 млн.сомго аткарылган жок, 2019-жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу өсүү ыргагы 117,7 % ды түздү же бюджетке 12,4 млн. сомго көп чогултулган;
- ыктыярдуу патенттин негизиндеги салык - 97,6% аткарылып, же бюджетке 612,6 миң сомго азыраак түшкөн;
- 2-топтогу ишкердик ишин жүргүзүү үчүн пайдаланылган кыймылсыз мүлккө салык – 72,9% аткарылып же бюджетке 3,7 миң сомго азыраак түшкөн;
- 3-топтогу ишкердик иш-аракеттери үчүн пайдаланылган кыймылсыз мүлккө салык – 93,4 % аткарылып же бюджетке 19,8 миң сомго азыраак түшкөн;
- унаа салыгы–84,0% аткарылып же бюджетке 2,2млн. сом түшпөй калган;
- үйдүн жанындагы жана бакча тилкелерин пайдалангандыгы үчүн жер салыгы 79,5% аткарылып же бюджетке 844,9 миң сомго аткарылган эмес;
- калктуу конуштардагы жана айыл чарба багытындагы эмес жерлердеги жерлерди пайдалангандыгы үчүн жер салыгы–99,8% аткарылып же бюджетке 22,3 миң сомго түшпөй калган;
- сатуудан түшкөн салык 99,5% аткарылып бюджетке 63,1 миң сом түшпөй калган;
- роялти 94,8% аткарылып бюджетке 48,3 миң сомго түшпөй калаган;
- автоунааны акы төлөнүүчү жайга токтотуу акысы боюнча – 66,2% же 253,4 миң сомго аткарылган жок.

Болжолдонгон көрсөткүчтөрдүн аткарылбай калышынын негизги себеби, коронавирус инфекциясы пандемиясынын кесепетинен шаардын айрым чарбалык субъекттеринин чарбалык ишине чектөө чараларын киргизүү жана Кыргыз Республикасынын “Күч жетпеген кырдаалдарга байланыштуу социалдык-экономикалык кырдаалды турукташтыруу маселелери боюнча айрым мыйзам актыларына өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” Мыйзамынын 8-беренесинин 2-пунктуна ылайык салыктардын жана камсыздандыруу төгүмдөрүнүн мөөнөттөрүн жылдыруу болуп саналат.

2021-жылдын 1-январына карата салык жана төлөмдөр боюнча мамлекеттик бюджетке мөөнөтүндө төлөнбөй калган калдыктар 46,2 млн.сомду түзгөн(анын ичинен 19,0 млн.сом өндүрүлбөгөн салыктар, 6,2 млн.сомдук 3 кылмыш иштери козголгон, 7 иш кароодо.).Жергиликтүү бюджеттин салыктар жана төлөмдөр боюнча калдыгы 17,2 млн. сомду түзүп, былтыркы жылга салыштырганда 4,4млн.сомго көбөйгөн.

Салыктардын түрлөрү боюнча (жергиликтүү бюджет) кирешелер салыгыбоюнча 6,8 млн. сом,автоунаа ээлеринен алынуучу салык 2,6 млн.сом, сатуудан алынган салык 1,8 млн.сом, кыймылсыз мүлк салыгы 1,6 млн. сом,үй жанындагы жер тилке салыгы 1,7 млн.сом, айыл чарба эмес жер салыгы боюнча 2,3млн. сом.

Отчеттук мезгилде көмүскө экономиканын деңгээлин төмөндөтүү максатында Токмок шаары боюнча МСКБ тарабынан 568 субъект рейддик көзөмөл жана сынап сатып алууларга текшерилген, жыйынтыгында 163 мыйзам бузуулар аныкталган, 163,0 миң сомго айып салынып 43,0 миң сомду бюджетке кайтарылды. Уруксат документтери жок иштеген 54 ЧОБ субъекттери аныкталган. Патентти убагында узартуу мөөнөтүн өткөргөн 107, контролдук-кассалык машинаны колдонбоо боюнча 2 факт катталган. Сынап сатып алуулар 54 субъектте жүргүзүлгөн, анын ичинен 11 мыйзам бузуулар аныкталган. Шаар боюнча 232 салык төлөөчүлөр ККМди пайдалануу менен “Онлайн тармагында” иштейт.

Өлкөдөгү форс-мажордун кесепетинен жана өзгөчө кырдаалдын кесепетинен 34 салык төлөөчүгө 13,6 млн. сом суммасында кийинкиге жылдырылган төлөмдөр берилген. Анын ичинен, “Тоо-Таш” ААК, “Водоканал” МИ, “Железобетон” ААК, “Компания молпродукт” ЖЧК, “Кыргызэнерго” ТПТ МИ филиалы. Шаарда 38 салык посту 3,0 млн. сомго коюлган. 6 ишкердик субъекттери үчүн 742,5 миң сом суммасында мүлк инвентаризациясы жүргүзүлдү. 4 чарбалык субъекттен 78,7 миң сом өлчөмүндө карыздарды өндүрүп алуу сотко өткөрүлүп берилген. 52 ишкердик субъектине жалпысынан 89,0 миң сом айып салынды.

6 жылдан жогору (эси кайтыш болуп калган же чет өлкөгө чыгып кеткен ж.б.) карыздары бар 186 салык төлөөчүлөрдүн 1,4 млн.сом суммасындагы карыздар эсептен чыгарылган.Салык төлөмдөрүн төлөөгө шарт түзүү жана тездетүү максатында шаар боюнча 33 банкомат жана 113 төлөм терминалдары, 33 терминал посттору колдонууга коюлган.

Жергиликтүү бюджеттин чыгаша бөлүгү атайын каражаттарды эсепке алуу менен 84,0% аткарылды, же такталган пландагы 292,1 млн. сомдун ордуна, иш жүзүндө 245,4 млн. сом сарпталган, анын ичинде:

- атайын каражаттар 57,4 % аткарылды, же такталган пландагы 17,4 млн.сомдун ордуна, иш жүзүндө 10,0 млн.сом сарпталган;
- бюджеттик каражаттар 85,6% өздөштүрүлгөн, же такталган пландагы 274,7 млн.сомдун ордуна, иш жүзүндө 235,2 млн.сом сарпталды.

2020-жылдын аралыгында республикалык бюджеттен 32,6 млн. сом суммасында расмий трансферттер түшкөн. Анын ичинен 30,0 млн.сом “Токмок Жылуулук” муниципалдык ишканасынан субсидия боюнча карыздарын төлөөгө жумшалган.

Бюджеттик каражаттар төмөнкү багыттарда каржыланган:

- чыгашалардын корголгон беренелерин каржылоого (эмгек акы, соц.фондго төлөмдөр, тамак-аш азыктарына, стипендия жана жергиликтүү бюджеттин каражаттарынан калкка социалдык жардам көрсөтүүгө) 53,7 млн.сом, же 22,8% каржыланган;
- коммуналдык тейлөөлөрдү каржылоого (сууга, электр энергиясына, жылуулук энергиясына, байланыш тейлөөлөрүнө төлөмдөр) 43,2 млн.сом же жалпы чыгымдардын 18,4% бөлүнгөн;
- чыгашалардын башка беренелерине 138,2 млн. сом, же 58,8% (анын ичинен “Токмок Жылуулук” МИге республикалык бюджеттен берилген трансферттер 30,0 млн.сом) .

2021-жылдын 1-январына карата шаардын бюджеттик уюмдарынын кредитордук карызы 8,7 млн. сомду түздү. Анын ичинен: коммуналдык төлөмдөр боюнча- 5,5 млн.сом (сууга-47,6 миң.сом, электрэнергиясына -189,8 миң сом, жылуулук энергиясына- 5,3 млн. сом), башка товарларды жана кызматтарды сатып алуу-2,2 млн.сом,. "Имараттар жана курулмалар" -1,0 млн.сом.Андан тышкары “Токмок Жылуулук” МИсине республикалык бюджет 29,2 млн.сом субсидия карыз. Ошону менен бирге “Кыргыз-Газпром” ЖЧКсына 28,2 млн.сом.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

*ай сайын мамлекеттик жана жергиликтүү бюджеттердин салык жана салык эмес төлөмдөрүнүн баардык түрлөрүнүн жыйымдарынын планынын аткарылышын камсыздоону күчөтүү;

*салык калдыктарынын өсүшүнө жол бербөө жана аларды төмөндөтүүнү камсыздоо боюнча толук чараларды көрүү;

*бюджеттик уюмдардын насыялык карыздарын кыскартуу боюнча, биринчи кезекте чыгашалардын корголгон беренелери боюнча зарыл чаралардын кабыл алынуусу.

*жергиликтүү бюджетке ашыкча түшкөн каражаттарды 2021-жылга социалдык-экономикалык план менен каралган социалдык долбоорлорду каржылоо.

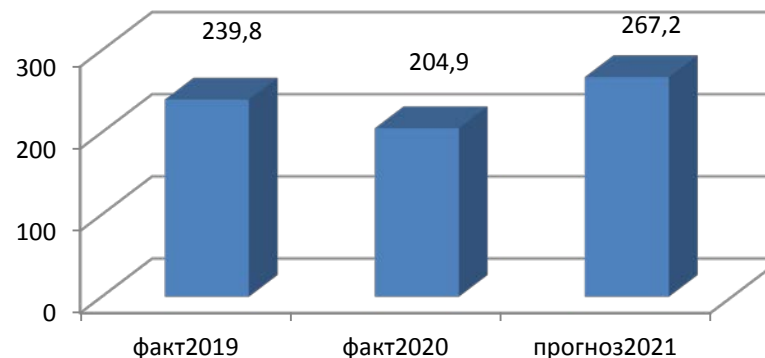
*салык төлөөчүлөрдүн электрондук тейлөөнү пайдалануу процедураларынын чөйрөсүн кеңейтүү жана ыңгайлаштыруу боюнча салык кызматын өркүндөтүү;

*“Он-лайн” режиминде кассалык машиналарды жана маалымат берүү милдетин кийирүү;

*акысыз негизде Мамлекеттик салык кызматынын Веб-сайты аркылуу электрондук форматта салык төлөөчүлөрдүн салык отчетторун берүүлөрүн жөнөкөйлөтүүнү кийирүү;

*электрондук эсеп-фактураларынын маалыматтык тармагын кийирүү.

Жергиликтүү бюджеттин киреше бөлүгүнүн көлөмү

II БӨЛҮМ

СОЦИАЛДЫК ӨНҮГҮҮ **КИРЕШЕЛЕР ЖАНА КАЛКТЫ ИШКЕ ОРНОШТУРУУ**

Шаардагы эмгек акынын орточо айлыгы 2020-жылдын январь-ноябрь айлары боюнча 14300 сомду түздү, мында номиналдык өсүү ыргагы 104,4 % түздү.

2021-жылдын 1-январына карата Токмок шаардык социалдык өнүгүү башкармалыгында жумушсуз 257 адам катталган. Расмий катталган жумушсуздардын саны 246 адамды түзөт.

Отчеттук мезгилде 180 адам жумушка орноштурулду (2019-жылы-261 адам), бул былтыркыдан 81 адамга азыраак. Коомдук акы төлөнүүчү жумуштарга 50 адам, анын ичинен 34 адам жумушка орноштурулду (2019-жылы-46/34 адам). Кесиптик окууга 37 адам багытталган.

Жылдын башынан берименчигинин түрүнө карабастан жумуш берүүчүлөрдөн 180 бош жумуш орундарына сунуштар келип түшкөн, алардын ичинен жумушчу адистиктер боюнча 159 орун. Социалдык өнүгүү башкармалыгы 98 ишканалар жана уюмдар, ошондой эле өкмөттүк эмес уюмдар менен кызматташат. 2020-жылдын ноябрь айында Токмок шаары калктын аярлуу катмарына жардам көрсөтүү боюнча БУУнун БДАТП (ВПП ООН)

программасына киргизилген, натыйжада 32 адам коомдук жумуштарга жөнөтүлүп, 25 адам курстарды сыйлык алуу менен аяктаган.

Токмок шаарындагы Чүй райондор аралык эмгек жана социалдык өнүктүрүү башкармалыгында эмгек рыногу тармагы киргизилип, ал жумуш издегендер менен жумуш берүүчүлөр жөнүндө электрондук базаны камтыйт. “Жумуштуулук” порталы иштейт. Жумушсуз жарандарды онлайн каттоо ачылган.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

- кадрлардын жетишсиздик көйгөйлөрүн жоюу жана багытын алмаштыруу боюнча иштер керектүү сандагы адистерди окутууга тапшырыктарды аткаруу аркылуу жаңы ишканаларды ачууну эсепке алуу менен улантуу;

- жумушсуз адамдарды максималдуу ишке орноштурууга көмөк көрсөтүү.

КАЛКТЫ СОЦИАЛДЫК КОЛДОО

Токмок шаары боюнча мамлекеттик жөлөк пул алуучулар 2095 адамды түзөт (2019-жылы-1855адам). Республикалык бюджеттен отчеттук мезгилде төмөнкүдөй каржыланды:

- мамлекеттик жөлөк пул 67,7 млн. сом суммасына;
- акчалай компенсациялар 12,2 млн. сом суммасына;
- жөлөк пул жана акчалай компенсацияларды төлөө боюнча карыздар жок.

Отчеттук мезгилде жеңилдик алуучу категориядагы жарандар жана калктын аз камсыз болгон катмары жергиликтүү бюджеттен 3991,7 миң сомго каржыланып, жардамды 5611 адам алган, бул 1374 адамга жана 115,3 миң сомго көбүрөөк. Андан тышкары мэрдин резервдик эсебинен 243,0 миң сом бөлүндү. Анын ичинде:

- социалдык стипендия 726,1 миң сом;
- көмүргө компенсация 707,0 миң сом;
- кайтыш болгон адамдарды коюуга 244,4 миң сом;
- арыз менен кайрылгандарга акчалай жардам (карыяларга, майыптарга, ВИЧ оорусу менен ооругандарга) 500,0 миң сом;
- Интернационалист жоокерлерге, жесирлерге, алардын энелерине, апрель окуяларынын катышычууларына, Чернобыль апаатынын, Баткен окуяларынын катышуучуларына 336,0 миң сом жана башка майрамдарга 603,0 миң сом өлчөмүндө материалдык жардам;
- ДМЧ адамдарга 672,8 миң сом;

Отчеттук мезгилде 100 жайсыз адамдар “Түнөк” социалдык жардам борборунун тейлөөсүн колдонду жана тамак-ашка 184,4 миң сом бөлүнгөн.

2020-жылдын 1-январына 1305үй-бүлөгө/ 2527 адам социалдык паспорттор толтурулган. ДМЧА боюнча каттоодо 604 үй-бүлө турат, анын ичинен 127си балдар.

Жакырчылык деңгээли 6,3% түзүп, былтыркыга салыштырганда 3,1% кыскарган. Жакырчылыктын чегинен 537 үй-бүлө/1627адам. (2019-жылы 286/304), же 251 үй-бүлө/1323 адамга көбүрөөк чыгарылган.

Катоодо тургандардын жашоо шартын изилдөө боюнча рейдик иштер жүргүзүлүп, жыйынтыгында 251 үй-бүлөнүн жашоо шарттарынын жакшырганы такталды.

2020-жылдын 1-январына карата ата-энесинин кароосуз калган 77 бала аныкталган, анын ичинде Республикалык адистештирилген балдар үйүндө-46, “Бейкут үйүндө”-13, «Стефан»-18. Анын ичинен, Үй-бүлөгө тарбиялоого 14 бала берилсе, жатак мекемелерине 10 бала жөнөтүлүп, үй-бүлөдөн ден соолугуна жана жашоосуна тикелей коркунуч болгон 8 бала алынган.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

* турмуштун оор кырдаалда турган адамдарды аныктоо үчүн ар бир үйдү кыдырып аныктоо;

*мамлекеттик жөлөк пулдардын, жеңилдиктердин жана компенсациялардын өз учурунда төлөнүшүн камсыз кылуу.

* жарандарга жана калктын аз камсыз болгон топторуна демөөрчүлүк жардамды тартуу боюнча иш-аракеттерди күчөтүү.

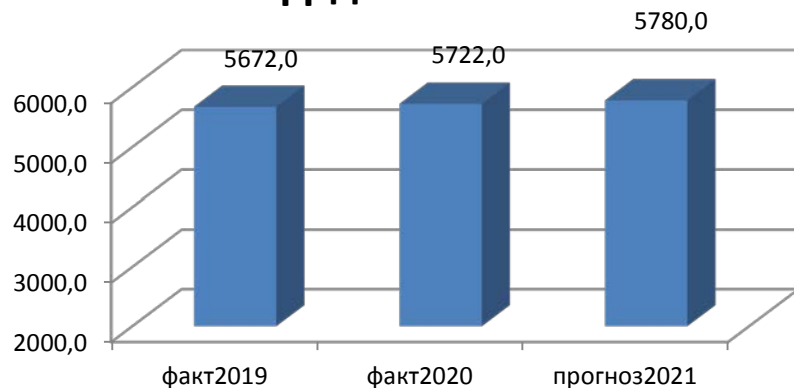
ПЕНСИЯЛЫК КАМСЫЗДОО

Социалдык фонд башкармалыгы тарабынан 2020-жылдын жыйынтыгы боюнча камсыздандыруу төлөмдөрүн чогултуусу 306,4 млн.сомду, же 100,1% түзгөн. Былтыркыга салыштырганда өсүү ыргагы 104,6% болгон.

Камсыздандыруу төлөмдөрү боюнча карыздар 39,2 млн.сомду түзгөн, анын ичинен мекемелер боюнча 37,0 млн.сом, каржылык санкциялар 12,0 млн.сом. Өндүрүү максатында 48,0 сомдук 76 эскертме жиберилген, анын ичинен өндүрүлгөнү 15,5 млн.сом. Соттун кароосуна 36,9 млн.сомдук 4 материал берилген.

Шаарда 7313 пенсионерлер жашайт, бир айлык пенсия менен камсыздоо үчүн 40,9 млн. сом талап кылынат. Пенсиянын орточо көлөмү 5672 сомду түзөт.

Орточо айлык пенсиянын өсүү динамикасы

2020-жылдын жыйынтыгы боюнча республикалык бюджеттен пенсияларды төлөөгө 486,7 млн.сом (2019-жылы 403,9 млн. сом) каржыланган. Пенсияны төлөп берүү боюнча карыздар жок.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

*камсыздандыруу төлөмдөрү менен төлөөлөрдү толук көлөмдө чогултуу боюнча пландуу көрсөткүчтөрдүн аткарылышын камсыздоо;

*пенсияларды өз учурунда жана толук көлөмдө төлөнү камсыздоо;

*камсыздандыруу төлөмдөрү менен төлөөлөрдү чогултууда карыздардын суммасын кыскартуу боюнча ишти күчөтүү.

САЛАМАТТЫК САКTOO

2020-жылдын жыйынтыгы боюнча 9089 адам ооруканага жаткырылган, бул мурунку жылга салыштырмалуу 205 адамга азыраак болгон, алардын ичинен жеңилдиктери бар адамдардын саны 55,2 % (5015) түзгөн.

ТАОдогу короновирус оорусу боюнча кырдаалга байланыштуу хирургиялык иш-аракеттер 31,4 %га, же 197 операцияга азайды (1455 операция жасалды). Бейтаптардын саны көбөйүп, баардык бөлүмдөрдөгү керебеттер толук колдонулду. Май айынан бери ооруканага пландуу жаткыруулар чектелип, кургак учук бөлүмү апрель айынан баштап жабылган.

Шаардык жана башка жактан кайрылган оорулуулар ооруканага жаткырылган. Шаардыктар башка жактан кайрылгандарга салыштырмалуу 60,2 % га көбүрөөк болгон.

Отчеттук мезгил төмөнкүдөй көрсөткүчтөр менен мүнөздөлгөн:

- төрөлгөндөр 0,7% өскөн, же 1482 бала төрөлгөн;
  - жалпы өлүм коэффициенти 0,6% өскөн, же 412 адам болгон;
  - эненин өлүмү боюнча 1 учур катталды;
  - 3 учур сифилис боюнча катталды 4,3% ;
  - баңгиликтин көбөйүшү 7,4 %, же 5 окуяга көбүрөөк болгон.
- Көрсөткүчтөрдүн төмөндөшү:
- калктын табигый өсүшү 0,2%ды, же 1070 адамды түздү;
  - ымыркайлардын өлүмү 2,3%, же 13 окуя катталган,;
  - кургак учук оорусу 2,2 %, бул 76 адамды түзгөн;
  - спирт ичимдиктерине көз карандылык 10,2% га жетип, 7 фактыны түздү;
  - коркунучтуу шишик оорулары 3,4 %, же 101 окуя;
  - жалпы оору 4 эсеге азайып, 5157 адамды түздү, бул өткөн жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу 4604,4 учурга аз. Бул өлкөдөгү эпидемиологиялык кырдаалга байланыштуу медициналык мекемеге кайрылгандардын кескин кыскаргандыгынан.

Ай сайын Үй-бүлөлүк медицина борбору менен биргеликте энелердин өлүмүнө жол бербөө жана балдардын өлүмүн кыскартуу, өлүмгө алып келген жагдайларды талдоо боюнча дарыгерлер арасында талдоолор жүргүзүлөт. Жугуштуу эмес оорулардын алдын алуу иштери жүргүзүлүп жатат. Үй-бүлөлүк дарыгерлер топторунда алдын алуу иштери күчөтүлүп, дарыгерлердин жана медайымдардын квалификациясын жогорулатуу өткөрүлүп турат. Үй-бүлөлүк дарыгерлер тарабынан аялдар арасында коопсуз энелик жана үй-бүлөнү пландоо маселелери боюнча маалымдуулукту жогорулатуу боюнча иштер жүргүзүлөт. Үй-бүлөлүк дарыгерлер топторунда боюна жаңы бүткөндөрдү каттоо көбөйгөн. Жаш эне мектеби иштейт.

2020-жылы Швейцариянын "RGN" долбоорунун алкагында Улуттук онкология жана гинекология борбордук дарыгерлеринин бригадасы 2-ай бою маммология багытында иштешкен. Токмок шаарында көчмө трейлерде 951 аял маммографиялык текшерүүдөн өтүшкөн. Ошого тң катар эле шаардык дарыгерлер окутууда дарыгерлер тарабынан усулдук жардамдар көрсөтүлгөн.

Өлүмдөрдүн негизги себептери дем алуу органдары менен тамак сиңирүү органдарындагы оорулар жана жаңы шишик ооруларынын пайда болушунан болгон.

Санитардык-эпидемиологиялык кырдаал отчеттук мезгилде төмөнкү көрсөткүчтөрдүн азайышы менен белгиленген:

- 125 окуя (тастыкталган) жугуштуу ичеги оорусу менен катталган;
  - 16 окуя ВИЧ-СПИД менен оорууган адамдар катталган;
  - жаныбарлардын адамды тиштөөсү боюнча 97 окуя катталган;
  - сарык оорусу менен 19 окуя катталган;
  - эндомикалык богок оорусу менен 49 окуя;
  - кургак учук оору менен 70 окуя катталган;
- Бруцеллез жана эхинококкоз оорулары катталган эмес.

Кызылча оорусу боюнча абал туруктуу болуп баратат. Отчеттук мезгил аралыгында 4 окуя катталган (2019 ж.-43) бул 39 окуяга азайган. Казакстан Республикасынан келген учурларды каттоону эске алуу менен.

Санитардык-агартуу иштери боюнча 87 лекция окулду, 3963 түшүндүрүү иштери жүргүзүлдү. “Меним шаарым Токмок–Мой город Токмок” газетасында 6 макала жарыяланган, радиоберүү 3 жолу уюштурулган.

2020-жылы COVID менен ооруган 617 учур катталган, анын 170и лабораториялык жактан тастыкталган учур, 447 учур пневмония менен лабораториялык жактан тастыкталган эмес.

Коронавирус оорусу менен ооруган бейтаптарды дарылоо үчүн 216 орундуу кошумча керебеттер даярдалды жана ТАОго жайгаштырылды, 10 кишилик резервдик керебеттер. Камсыз болуу 72 концентрат жана 8 өпкөнү жасалма желдеткич.

Отчеттук мезгилде Токмок шаардык мэриясынын буйругуна ылайык түзүлгөн ыкчам топтору тарабынан баардык ишкердик субъектилеринде (кафе, ресторан, дүкөн, базар, балдар аянтчасы, кинотеатрлар, клубдар, ишканалар, медициналык мекемелер, орто мектептер, медресе, коомдук саламаттык сактоо борборлору, мечиттер, автовокзал, банктар) санитардык-эпидемиологиялык иш-чаралар аткарылгандыгы үчүн короновирус оорусунун жайылышына жол бербөө максатында 230 рейд жүргүзүлдү. Белгиленген ченемдерди сактабагандыгы үчүн 139 көрсөтмө жазылып, 117 миң сом айып пул салынып өндүрүлгөн.

Мындан тышкары, ишканаларда, ооруканаларда, орто мектептерде, балдар аянтчаларында, медреселерде, мектепке чейинки билим берүү мекемелеринде, кинотеатрларда, клубдарда, мечиттерде, автобекеттерде, банктарда, жалпысынан 235 объектте санитардык-эпидемиологиялык чаралардын сакталышы боюнча түшүндүрүү иштери жүргүзүлдү.

Отчеттук мезгилде төмөнкүдөй ондоо иштери жүргүзүлдү:

- "COVID" жугуштуу оорулар бөлүмүн капиталдык ондоо иштери 3-кичи райондо 91,4 млн сом суммасына жасалды;
- реанимация бөлүмүн ондоо иштери 5,3 млн сом жасалды;
- Бүткүл дүйнөлүк банктын долбоорунун алкагында жугуштуу оорулар бөлүмү 11,2 миллион сомго жасалды;
- 799,9 миң сом суммасында модулдук ажаткана орнотулду;
- 57,9 миң сом суммага душ кабинасы орнотулду;
- жалпы суммасы 19,7 млн сомго медициналык жабдуулар жана инвентарлар сатып алынды.

"Ас-Сафа" Борбору коомдук уюмунун эсебинен 57 млн сомдук акушердик-гинекологиялык бөлүмдүн (төрөт үйү) жаңы имаратынын курулушу аяктап, медициналык шаймандарды орнотуу, ошондой эле реанимация бөлүмүн капиталдык ондоо иштери жүрүп жатат.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

* пандемиянын жаңы толкуну пайда болгон учурда шаардагы саламаттык сактоо мекемелеринин бейтаптарды кабыл алууга даярдыгын камсыз кылуу;

*калкка сапаттуу медициналык тейлөө көрсөтүү жана оорулардын алдын алуу боюнча иштерди улантуу;

*алдын алуучу жана эпидемияга каршы иш-чаралардын жүргүзүлүшүнө көзөмөлдү күчөтүү, шаардын баардык калкын камтууну камсыз кылуу;

*калктын ден соолугун бекемдөө максатында туруктуу механизмдерди киргизүүдө калктын катышуусундагы биргелешкен иштерди активдештирүү;

*саламаттык сактоо объектилеринин материалдык-техникалык базасын жакшыртуу үчүн гранттарды жана демөөрчүлүк жардамдарды тартуу боюнча иштерди улантуу.

БИЛИМ БЕРҮҮ

Токмок шаарында баардыгы 13 мектеп, 6 мектепке чейинки билим берүү уюму, 1 балдар менен өспүрүмдөрдүн чыгармачылык борбору жана 3 жеке мектеп иштейт. 2020-окуу жылынын башталышында 13 мектепте 16011 окуучуну камтыган 530 класстар комплекттелген. Жеке мектептерде 989 бала окуйт. Баардыгы 17000 бала.

Педагогикалык кадрлар менен 98,0% камсыздалган, мектептерде 608 мугалим иштейт. Кадрлардын жетишсиздик маселеси кошумча жүктөмдүн жана ишке жарым-жартылай тартылгандардын эсебинен чечилет. Окуу жылынын башында 56 жаш мугалим кабыл алынган.

Шаардын мектептери жалпысынан 317 компьютерлер, 42 интерактивдүү такталар, 58 мультимедиа проекторлору, 29 ноутбук менен камсыздалды.

Акылдуу мектеп долбоорунун алкагында 8 мектепте ISOC менен биргеликте ПimBox санарип Китепканалары орнотулду. 2020-жылдын март айында биринчи класска “Электрондук каттоо” долбоору башталды. Азырку учурда 1717 бала катталды.

2020-жылдын 8-апрелинен (окуу жылынын 4-чейрегинен) баштап баардык окуучулар аралыктан окууга өтүшкөн.

Мектептердеги мугалимдер аралыктан окутуу форматы жана видео сабактар боюнча окутулуп, даярдык көрүштү.

Акысыз байланыш “Google Classroom” тиркемеси жана аралыктан окутуу үчүн видео конференцияларды жана онлайн жолугушууларды өткөрүү үчүн “Zoom” компьютердик программасы орнотулуп, байланыш түзүлдү. Ошондой эле ата-энелер менен түшүндүрүү иштери жүргүзүлгөн.

Видео сабактар боюнча республикалык сынакта, №1 мектеп-гимназиясынын башталгыч классынын мугалими Т.В.Терпугова биринчи орунду ээледі. Билим берүү жана илим министрлигинин ыраазычылык каты менен №1 мектеп-гимназиянын математика мугалими Г.Закаблукванын жана №6 орто мектептин мамлекеттик тил мугалими А.Кожомбердиеванын эмгектери белгиленди. Терпугова Т.В. Дүйшөмбү шаарында өткөн эл аралык сынакка катышкан. 98% мугалимдер онлайн окутуудан өтүштү, ал эми 12 мугалим аралыктан окутуу боюнча Эл аралык тренингте катышты.

Күз мезгилинде шаардын баардык мектептеринде онлайн окутуу жүргүзүлгөн. 2020-жылдын сентябрь айынан бери 1-класстардын окуучулары

гана реалдуу режимде окутулуп жатат, жалпы 1717 окуучу. Ал эми 2020-жылдын 17- декабрындан баштап № 10 орто мектеп, № 4 толук эмес орто мектеби, №11 мектеп-лицейи жана баардык менчик мектептер окуунун реалдуу режимине өтүп, калган 9 мектепте 1-9-10-11-класстар реалдуу режимде окутулду. Ал эми 2021-жылдын 11-январынан баштап шаардагы бардык мектептер реалдуу режимде иштеп жатышат. Мектептер окуу алгоритмин сактап, массалык режимди жана имараттын санитардык абалын көзөмөлдөшөт. Мектептерде жана мектепке чейинки билим берүү мекемелеринде санитардык-гигиеналык нормаларды сактоо боюнча иштер жүрүп жатат. Ысык тамак менен 5 мектеп (1-3-5-10-13), 2580 бала камсыздалат жана 4061 балага (7 сом) эртең мененки тамак берилет.

Ошол эле учурда уюштуруу иштери жүргүзүлүп, ЖРТнын жыйынтыктары каралууда, "Комуз күнү", Мамлекеттик тил декадасы сыяктуу онлайн иш-чаралар. Күзгү-кышкы жылуулук берүү мезгилине даярдануу боюнча иштер аткарылды. Зарыл болгон 565 тонна көмүр толугу менен жеткирилди..

Отчеттук мезгилде жергиликтүү бюджеттин эсебинен жылуулук тутуму оңдолгон: №2 мектепке чейинки билим берүү мекемесин оңдоо - 445,6 миң сом, №5 орто мектеп –491,9 миң сом, №4 мектепке чейинки билим берүү мекемеси - 120,9 миң сом жана №1 мектепке чейинки билим берүү мекемесинин мешинин морун оңдоого– 120,9 миң сом жумшалган. Ошондой эле №8 орто мектебинин санитардык-техникалык жабдууларын оңдоо үчүн 30,0 миң сом жумшалды. Жылуулук эсептегичтери 467,0 миң сомго текшерилди.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

* билим берүү мекемелеринин окуу жана тарбия процесси, укук бузуулардын алдын алуу, педогогикалык чеберчиликти өркүндөтүү жана санитардык гигиеналык ченемдерди жана талаптарды сактоо маселелери боюнча иширге туруктуу көзөмөлдүк камсыз кылсын;

* окутуучулардын ИТ компетентүүлүгүн, санарип боюнча билим берүүнүн мазмунун жана ИКТ-инфраструктурасын өнүктүрүүнү тездетүү;

* окуучуларды онлайн режиминде окутуу үчүн мугалимдер тарабынан жаңы программалардын өздөштүрүлүсүн күчөтүү;

* педагогикалык кадрлардын квалификациясын жогорулатуу боюнча иштерди улантуу;

*ЖРТга даярдануу учурунда мугалимдердин квалификациясын жана окуучулардын билим деңгээлин жогорулатуу боюнча ишти күчөтүү;

* демөөрчүлөрдүн жана меценаттардын каражаттарын, ошондой эле Эл аралык уюмдардын жана бейөкмөт фонддордун, гранттардын каражаттарын пайдалануу менен шаардын билим берүү мекемелеринин материалдык-техникалык базасын жакшыртуу боюнча иштерди улантуу.

Токмок шаарынын 2020-жылдагы социалдык өнүгүүсүнүн негизги индикаторлору жана 2021-жылга болжолдор

Индикаторлордун	Че-	Факт	Факт	2021-	Четтөө
-----------------	-----	------	------	-------	--------

аталыштары	нем бир-диги	2019-жыл	2020-жыл	жылга болжолдор	(+,-) 2020/2021-жылдар
Мамлекеттик жөлөк пул алуучулар. Баардыгы:	адам.	2206	2577	2600	+23
Мамлекеттик жөлөк пул менен камсыздоо (каржыланды)	млн./сом	62,0	67,7	68,0	+0,3
Акчалай компенсациялар (р/б)	млн./сом	11,6	12,2	12,8	+0,6
Жергиликтүү бюджеттен жеңилдик алуучу жарандарды каржылоо менен камсыздоо	млн./сом	4,1	4,0	5,8	+1,8
Жакырлыктын деңгээли	%	9,4	6,3	6,0	-0,3
Камсыздоо төлөмдөрү боюнча карыздар	млн./сом	17,2	39,3	12,4	-26,9
Пенсиялык төлөмдөрдүн жылдык талабы	млн./сом	403,9	486,7	503,9	+17,2
Баардык жаткырылганы	адам	9296	9089	9300	+211
Кошумча төлөөдөн бошотулганы	адам	37	30	30	-
Төрөлүү	адам	1443	1482	1492	+10
Керебет-орундарынын саны	орун	225	431	431	0
Санэпидстанциянын текшерүүлөрүнүн саны	саны	776 объект 423 обслед	780 объект 806 обслед	700 объект 800 обслед	-80
Ветеринардык лабораториянын текшерүүлөрүнүн саны	саны	3535	2960	3000	+40
Жумушсуздардын саны	адам	138	247	207	-40
Каттоодо турганы	адам	140	258	216	-42
Жумушсуздук боюнча жөлөк пул алуучулар	адам	1	5	6	+1
Коомдук акы төлөнүүчү иштерге	адам	50	38	38	0

багытталган					
Кесиптик окууга багытталган	адам	46	50	45	-5
Ишке орноштурулган	адам	261	180	150	-30
Билим сапаты	%	36,9	38,1	38,5	+0,4
Китептер менен камсыздалышы	%	93,3	82,0	90,0	+8,0
Мугалимдер менен камсыздалышы	%	633 (84%)	608 (98%)	760 (95%)	+11
Маданият бөлүмү тарабынан өткөрүлгөн чоң иш-чаралардын саны	саны	150/30	баардыгы 148: анын ичинен.:2 (офлан); 146/13 (онлайн)	150	-2
Катышкандардын саны	адам	21500	500+ 12000 видео көрүү	23000 (карантин узартылган учурда) 15000_25000 видео көрүү	+22500
Спорттук иш-чаралардын саны	саны/ адам	22/2500	1	30	+29
Жергиликтүү бюджеттен иш-чараларды каржылоонун камсыздалышы	млн./ сом	8568,7	2102,0	3510,1	+1408,1
-билим берүү;		3841,2	1415,7	1790,2	+374,5
-саламаттык сактоо;		85,0	12,0	100,0	+88,0
-маданият;		1328,0	539,9	1392,0	+852,1
-спорт;		3277,9	0	200,0	200,0
-социалдык коргоо		36,6	134,4	27,9	-106,5

пландаштырылган иш-чаралар онлайн форматта өткөрүлдү (видеобаян, видео баарлашуу, видео көргөзмөлөр, мастер-класстар, ийримдер). , Votsap, Telegram, Facebook, YouTube, Одноклассники социалдык тармактары).

Реалдуу режимде 3 гана патриоттук иш-чара өткөрүлдү, анын ичинде Ооганстандан аскерлердин чектелген контингентин чыгаруу күнү, Ата-Мекенди коргоочулардын күнүнө карата 52806 аскер бөлүгүнүн аскер кызматкерлери үчүн майрамдык концерт, шаардын ар кандай кызматтарынын катышуусунда Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик Туусунун 28 жылдыгына арналган салтанаттуу жыйын болду.

Жалпысынан түзүмдүк бөлүмдөр тарабынан Токмок шаарынын мэриясынын жана Кыргыз Республикасынын Маданият, маалымат жана туризм министрлигинин веб-сайттарында жана башка социалдык тармактарда 62 видеобаян даярдалып, чагылдырылган. Анын ичинде:

- Ата-Мекендик согуштагы Жеңиштин 75 жылдыгына арналган 6 видео;
- Музейлер күнүнө арналган 4 видео;
- Эзелер күнүнө арналган 2 видео;
- Китепканалар күнүнө карата 2 видео;
- Балдарды коргоо күнүнө карата 2 видео;
- И.Раззаковдун 110 жылдыгына карата 4 видео.
- Кыргыз Республикасынын Эгемендүүлүк күнүнө карата 6 видеобаян жана 5 видео баарлашуу;
- Комуз күнүнө карата 6 видеобаян, 1 музыкалык спектакль, 6 видео баарлашуу;
- Мамлекеттик тил күнүнө карата 11 видеобаян жана 6 видео баарлашуу.
- С.Ибраимовдун туулган күнүнө арналган 1 видеобаян;
- Боз үйдүн тарыхы жөнүндө музей көргөзмөсүнөн 1 видеобаян;
- Тарых жана ата-бабаларды эскерүү күндөрүнө 6 видеобаян;
- “Манас” эпосу күнүнө карата 6 видеобаян;
- Улуттук адабият күнүнө карата 3 видеобаян.

Онлайн форматта өткөрүлдү: Борбордук китепкананын кызматкерлери тарабынан 68 баарлашуу, Борбордук китепканадагы "Чебер колдор" ийриминин 10 онлайн мастер-классы, музей кызматкерлеринин 6 тематикалык баарлашуусу. Жалпысынан 12 миңден ашуун көрүүлөр.

Тандалган видео материалдар Токмок шаардык мэриясынын расмий сайтында чагылдырылып, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Маданият, маалымат жана туризм министрлигинин басма сөз кызматына жөнөтүлдү. Ар бир даяр видео Youtube, Одноклассники, Facebook социалдык тармактарына жайгаштырылды. Бардык социалдык тармактардагы көрүүлөр 5 миңден ашуун.

Шаардык Маданият ордосу жаштар жана жаш муундар менен маданий, эс алууну жана маданий ишти уюштуруу үчүн социалдык-маданий борбор болуп саналат. Н.Байтемиров атындагы маданият ордосунда "Баласагын", "Бурана Ак - элечек айымдары" фольклордук топтору, "Славянка" ардагерлер хору бар. Ошондой эле, чыгармачыл бий топтору: "Жаштык" фольклордук бий ансамбли, "Биримдик" элдик бий ансамбли.

МАДАНИЯТ

2020-жылы маданият бөлүмүнүн түзүмдүк бөлүмдөрү тарабынан маданий иш-чараларды өткөрүүгө чектөө киргизилгендигине байланыштуу,

Жаштар арасында патриоттук тарбияны, адеп-ахлактык жана руханий көрсөтмөлөрдү калыптандыруу, край таануу иштери, кесиптик багыт берүү, "Онлайн" режиминде сергек жашоону жайылтууга багытталган иш-чаралар өткөрүлдү.

2020-жылы китепканаларга 89473 адам келген, шаардагы окурмандар 8873 адам. Тарых музейине 242 адам келген.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

*ыңгайлуу шарттарда пландаштырылган иш-чараларды реалдуу режимде улантуу;

*китепканалардын, музейдин ишин, ошондой эле клубдардын, кызыктырычуу топтордун ишин онлайн режиминде активдештирүү;

*шаарда өткөрүлүп жаткан маданий-массалык иш-чаралардын сапатын жогорулатуу.

ДЕНЕ ТАРБИЯ ЖАНА СПОРТТУ ӨНУКТҮРҮҮ

2020-жылы спорттук иш-чараларды өткөрүүгө чектөө киргизилгендигине байланыштуу, Токмок шаардык мэриясынын Дене тарбия жана спорт башкармалыгы бокс боюнча 1 спорттук-массалык эл аралык турнир өткөрдү. Спортчулар жеке машыгуу сабактарын үй шартында өткөрүштү.

Ошол эле учурда Дене тарбия жана спорт башкармалыгы шаар калкынын арасында дене тарбия жана спортту, анын ичинде дем алуу гимнастикасын тез арада жайылтуу иштерин жүргүздү. Карантин алсыраган мезгилде шаардын спорт секцияларында коронавирус инфекциясынын (COVID-19) жайылышын алдын алуу боюнча санитардык-эпидемиологиялык талаптарды сактоо боюнча иштер жүргүзүлдү. Ошондой эле, Балдар жана өспүрүмдөр спорт мектебинин имаратын COVID-19 жана пневмония менен ооругандар үчүн күндүзгү стационарга даярдоо боюнча иштер жүргүзүлдү.

Отчеттук мезгилде жергиликтүү бюджеттин 1,0 млн сом суммасында "Железнодорожная" чакан футбол аянтчасын куруу аякталып, колдоонууга берилди.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

* № 6 мектепте жана №9 мектепте жасалма чөп менен чакан футбол аянтчасын куруу боюнча долбоорлорду ишке ашыруу;

*бир катар жалпы билим берүү мектептеринде, атайын орто окуу жайларында жана башка мекемелерде дене тарбия жана спорт боюнча жаңы секцияларды түзүүнү улантуу;

*тургундар арасында жалпы чуркоо, спорттук үй-бүлөлөр, короолор командалары арасында мелдештер, мектептердин жана мекемелердин ар түрдүү турнилери катары массалык-дене тарбия жана ден соолугун чыңдоочу бир нече иш-чараларды даярдоо, өткөрүү;

*спорт комплекси менен спорт аянтчаларын куруу үчүн инвесторлор менен демөөрчүлөрдү тартуу боюнча ишти улантуу.

ӨКМ

2020-жылы Токмок шаары боюнча ӨК бөлүмүнүн өздүк курамы "Өзгөчө кырдаал" иштөө режимине өткөрүлгөн.

Дүйнөлүк саламаттык сактоо уюму коронавирус оорусу пандемиясын жарыялагандыгына, Кыргыз Республикасынын "Жарандык коргонуу жөнүндө" 2018-жылдын 24-майындагы № 54 жана 2018-жылдын 22-ноябрындагы № 550 "Кыргыз Республикасында өзгөчө кырдаалдардын жиктелиши жана аларды баалоонун критерийлери жөнүндө" токтомуна ылайык, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2020-жылдын 22-мартындагы № 93-б, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн Чүй облусундагы Ыйгарым укуктуу өкүлүнүн 2020-жылдын 22-мартындагы № 68-р буйрутмаларын аткаруу максатында, Токмок шаарынын аймагында COVID-19 коронавирус оорусунун массалык жайылуусуна жол бербөө боюнча ыкчам чараларды көрүү максатында 2020-жылдын 23-мартынан тартып Токмок шаарында "Биологиялык-социалдык мүнөздөгү өзгөчө кырдаал абалы" киргизилген.

Токмок ОШС Токмок шаарынын аймагында коронавирустук COVID-19 оорусун өз убагында аныктоо жана андан ары жайылуусунун алдын алуу максатында көрүлгөн чаралар:

- Токмок шаарынын ӨКБнүн өздүк курамы "Өзгөчө кырдаал" иштөө режимине өткөрүлдү.

- "Үмүт" аялдар лицейинин жатаканасында чет өлкөлөрдөн 200 жарандарды кабыл алуу үчүн обсервация даярдалган. КР ӨКМ тарабынан 500 даана матрацтар, 500 даана жууркан каптары, шейшептер, 500 даана жаздыктар жана 500 даана жууркан бөлүнүп берилди.

- 2020-жылдын 22-мартынан 3-апрелине чейин Токмок шаарындагы обсервацияда 227 адам кабыл алынды, Токмок шаарынын жергиликтүү бюджетинин эсебинен гигиена каражаттары (зыянсыздандыргычтар ж. б.), ал эми КР ӨКМ Чүй облусу боюнча Башкармалыгы тарабынан ысык тамак-аш менен камсыз кылынды.

- Токмок шаарынын борбордук базарында, "ҮМҮТ" кыздар лицейинин, шаардык оорукананын жугуштуу оорулар бөлүмүнүн, Токмок ЭТРИ, ИИБ, ЖААК аймактарында, ошондой эле көчөлөрдө жана короолордо зыянсыздандыруу иш-чаралары өткөрүлдү. Баардыгы 32,7 ч. м. аянт зыянсыздандырылды.

- Токмок шаарынын Жарандык коргонуу комиссиясынын 7 отурумун өткөрүлдү;

- Токмок шаарынын аймагында 4 фильтрациялык-карантиндик пост орнотулган (Жантаев, Ленин, Жантаев-Сахзавод (шаардын чыгыш бөлүгү),

Совет / айланып өтүүчү жол (шаардын түндүк бөлүгү, Кыргызстандын 50 жылдыгы -Фрунзе көчөлөрү)(кичи район). Чүй облусунун башчылары жана Токмок шаарынын мэри тарабынан бекитилген ФКПнын уюмдары, ФРКнын кызматкерлерине регламент жеткирилген.

- Токмок шаарынын ӨКБнүн кызматкерлери санитардык-карантиндик постторго нөөмөткө тартылган ИИБнүн, кошундардын кызматкерлерине ысык тамак жана зыянсыздандыруу үчүн хлор, жеке коргонуу каражаттарын (маскалар, коргонуучу костюмдарды, бет кап) жеткирүү боюнча иш-чараларды жүргүздү.

- Токмок ш. ӨКБү тарабынан Токмок ш. “Тез жардам” аймагында мобилдик турак жай орнотулуп берилди.

- 4 санитардык-карантиндик постто иштеген кызматкерлерди күн сайын жеке коргонуу каражаттары (маскалар, кол каптар, антисептиктер жана хлор) менен камсыз кылуу, ошондой эле күнүнө 2 маал ысык тамак жеткирүү (жергиликтүү бюджеттин эсебинен);

- Токмок ш. ӨКБнүн кызматкерлери тарабынан Токмок ш. аймагында үн чыгаруучу шаймандар менен түшүндүрүү иштерин жүргүзүүдү (1-3-кичи райондор, борбордук базар, мейманкана, Жантаев, Шамшы, Ленин, Дубовицкий, Гагарин, С.Ибраимов көчөлөрүндө).

Токмок шаарынын Жарандык коргонуу кызматынын ишмердүүлүгүнө жергиликтүү бюджеттен 1 млн 985,0 миң сом бөлүнгөн, анын ичинде:

- 1160 миң сом суммасында 20 кислороддук концентратор сатып алуу үчүн;

- коргоочу костюмдар, кол каптар, беткаптар, көз айнектер, плаштар, респираторлор 168,5 миң сом суммасына;

- Санитардык-карантиндик посттордо автоунааларды зыянсыздандыруу үчүн 5 даана асынма чачкычтар жана 3 даана кол менен чачыраткычтар 5,8 миң сом суммасына сатылып алынды.;

- Токмок шаарынын Мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык көзөмөл кызматы борборуна, ошондой эле иш-чараларга катышкан санитардык-карантиндик посттордун кызматкерлерине 307,0 миң сомго 370 коргоочу костюм сатылып алынды;

- керектүү буюмдар жана жеке гигиена каражаттары 20,1 миң сом;

- 60,0 миң сомго 50 антисептик сатылып алынды;

- 36,0 миң сом суммасында 250 кг хлор сатып алган (Радуга ЖК).

- байкоо жүргүзүлүп жаткан адамдарга, ошондой эле БЭКке катышкан адамдарга тамак-ашка - 141,0 миң сом;

- 56,7 миң сом суммасында АИ-92 бензини - 1000 литр, жана 500 литр дизель майы сатып алынды;

- Шайлоочулардын жана УШКнын мүчөлөрүнүн колдорун зыянсыздандыруу үчүн 100 литр антисептик 17,4 миң сом суммасына сатылып алынды.

Өзгөчө кырдаалдар департаменти тарабынан өзгөчө кырдаалдарда 57 жолу чыгуулар болгон, анын ичинде 14 жол кырсыгы, 43 учурда башка куткаруу иштери жүргүзүлгөн. Жол кырсыктарынан 16 адам каза болду.

Ошондой эле өрттүн алдын алуу жана тез арада өчүрүү боюнча чаралар көрүлдү. 2020-жылы Токмок шаарынын аймагында 67 өрт кырсыгы болуп, анда 3

адам жабыркаган, материалдык чыгым 8,1 млн. Өткөн жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу (135), 68 учурга аз.

Өрттүн алдын алуу максатында 357 жолу радио аркылуу уктуруу өткөрүлсө, 33 макала даярдалып, жергиликтүү гезитке жарыяланган. 544 адамды камтыган 19 лекция окулду, 4917 адамды камтыган 815 тескемелер өткөрүлдү.

Токмок ш. КИКтин кызматкерлери менен бирдикте калктуу конуштарга жакын жайгашкан баардык суу объектилеринде тыюу салуучу 13 табличкалар орнотулду.

"Пляж" эс алуу аймагынын, АРЗ-2 бассейнинин, Зеленая, 65а дарегиндеги эс алуу аймагынын ээлери үчүн., сууда кырсыктардын алдын алуу боюнча жеринде мониторингди өз убагында жүргүзүү, маалыматтык стенддерди орнотуу жана коркунучу бар белгисиз жерлерде сууга түшүүгө туюу салган белгилер орнотулган.

Табигый жана техногендик мүнөздөгү өзгөчө кырдаалдарда (өрт, коронавирус, сууда сүзүүдө, жер титирөөдө сактануу) калктын иш-аракеттери жөнүндө буклеттерди даярдоого жергиликтүү бюджеттен 30, 0 миң сом бөлүнгөн.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

- өзгөчө кырдаалдарда жарандык коргонуу боюнча КРӨ Чүй облусундагы БУӨ жана Токмок шаарынын ыкчам штабдардын протоколдук көрсөтмөлөрүнө ылайык пландаштырылган иш-чараларды аткаруусун улантуу;

- өзгөчө кырдаалдардын алдын алуу боюнча жер алдындагы суунун деңгээлинин көтөрүлүшүнө мониторингди туруктуу негизде жүргүзүү.

- күзгү-кышкы өрт коркунучу мезгилинде алдын алуу иштерине көзөмөлдү күчөтүү.

МУНИЦИПАЛДЫК МЕНЧИК БАШКАРМАЛЫГЫ

2020-жылдын жыйынтыгы боюнча Токмок шаарынын Муниципалдык менчик башкармалыгынын киреше бөлүгү 104,4 % аткрылды, же бекитилген пландагы 10850,0 миң сомдун ордуна иш жүзүндө 14562,8 миң сом түшкөн, же 619,7 миң сом ашыкча чогултулган. Ал эми, өткөн жылга салыштырмалуу 2442,6 миң сомго көбүрөөк чогултулган.

Жерлерди ижарага берүү бөлүгү боюнча жергиликтүү бюджеттин киреше бөлүгүнүн аткарылышы 102,3% түзүп, пландагы 7000,0 миң сомдун ордуна 7202,3 миң сом түшкөн (2019-жылы-5347,9 миң сом), же 202,3 миң сомго азыраак түшкөн.

Жергиликтүү бюджеттин киреше бөлүгүнүн муниципалдык жайларды, имараттарды жана курулмаларды ижарага берүү боюнча бөлүгү 117,0 % аткарылды, пландагы 2100,0 миң сомдун ордуна, иш жүзүндө 2456,3 миң сом түштү, же 356,5 миң сомго арбын түшкөн.

Жергиликтүү бюджеттин киреше бөлүгүндө унаа токтотуучу жайлардан акы чогултуу 66,2%га аткарылган же 253,4 миң сомго аз чогултулган.

Жалпысынан турак эмес жайларды ижарага берүү боюнча 53 келишим түзүлүп, жылына 2420 мин. сом түшөт.

Ошондой эле, убактылуу пайдаланууга 5803,1 миң чарчы метрдик 34 жер тилкесине 968,2 миң сомго келишим түзүлгөн. Мезгилдүү пайдаланууга 262,7 миң чарчы метрдик 45 жер тилкеси жылына 628,1 мин сомго берилген.

Жеке менчикке 8218,6 миң чарчы метрдик 8 жер тилкеси 3499,1 миң сомго берилген.

84787 чарчы метр аянты, 6 жер тилкеси түбөлүк пайдаланууга берилген. Анын ичинде Агроөнөр жай техникуму, мамлекеттик токой чарбасы жана мергенчилик чарбасы жана Токмок шаарынын ММБ бар.

Чектерди аныктоо боюнча 31 жолу комиссиялык чыгуулар жүргүзүлгөн.

Отчеттук мезгилде Токмок шаардык курулуш жана жерди пайдалануу комиссиясынын 14 отуруму өткөрүлүп, Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарына ылайык 182 ар кандай мүнөздөгү маселелер каралды.

Отчеттук мезгилде жеңилдетилген конструкциялардан (киоск, палатка ж.б.) жасалган соода объекттерди, муниципалдык менчикти пайдалануунун мыйзамдуулугу, жалпы көрүнүшүн сактоо, видео көзөмөл орнотуу максатында инвентаризация иштери улантылган.

Бир нече уруксатсыз соода объектилерин, билборддорду жана башкаларды алып салуу жүргүзүлдү, объектилерди алып салуу жөнүндө жергиликтүү “Менин шаарым Токмок” гезитинде кулактандыруу жарыяланды. Бирок, Кыргыз Республикасындагы учурдагы өзгөчө кырдаалдарга байланыштуу, жумуш токтоп калган.

Ижара акысын чогултуу боюнча иштер да токтоп калган. Ижарачыларга, берилген арыздарга ылайык, 2020-жылдын 24-мартынан 1-июлуна чейин 3 айлык мөөнөткө каникул берилип келген.

Токмок шаардык кеңешинин №298/ 38-4 токтому менен COVID-19 коронавирус инфекциясынын жайылышынан жабыркаган ишкерлер жалпысынан 807,6 миң сом ижара акысынан бошотулган.

Отчеттук мезгил аралыгында Муниципалдык менчик башкармалыгы тарабынан 105 долбоор даярдалып тендерлер өткөрүлгөн. Ишке ашырылган 38 долбоор 56,8 млн.сомго аякталган. Анын ичинде, дем берүүчү гранттын эсебинен 3 долбоор (Парковая көсүндөгү жөө адамдар басуучу жол, 3 кичи райондогу сугат тармагы жана Ибраимов көсүндөгү жөө адамдар басуучу жолдун капиталдык ремонту). Ишке ашырылган долбоорлор инфраструктураны жакшыртуу боюнча, бул жолдор, жарыктандыруу, светофорлорду оңдоо жана жаңыларын орнотуу, балдар аянтчасы, социалдык чөйрөдө мектептердин жылытуу тармактарын оңдоо, бала бакчалардын от жагуучу жайларын оңдоо долбоорлору.

Отчеттук мезгил аралыгында ММБ 12 сот ишине катышкан. 1 учурда ММБнын пайдасына чечим кабыл алынган, 1 учурда ал четке кагылган жана 4 учурда ММБ кызыкдар тарап катары чыгып, 6 иш каралууда.

Массалык маалымат каражаттарында аукцион жана коомдук угууларды өткөрүү тууралуу 34 макала берилген. Анын ичинен 14 коомдук угуулар, 20 аукцион.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн “Жеткиликтүү турак-жай 2015-2020” программасына 28 адам катышып, Талапкерлерди тандоо тартиби жөнүндө

Убактылуу жобого ылайык 11 адам катталды.Турак үй куруу үчүн жер тилкесин алууга 29 адам арыз берген, 4 адам жеңилдик кезегинде турат.

2021- жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

-шаардын Башкы планына тиешелүү гидрогеологиялык изилдөө жана топосъемка жасоо боюнча материалдарды даярдоо иштерин улантуу.

-2020-жылга каралган жолдорду жана социалдык объектилерди оңдоо боюнча пландаштырылган долбоорлорду аяктоо;

-шаардык жолдорду жана башка инфраструктуралык объектилерди жакшыртуу боюнча долбоорлор боюнча 2021-жылга Токмок шаарынын социалдык-экономикалык өнүгүүсүнүн Иш-чаралар планында каралган иш-чараларды өз убагында аяктоо;

-Токмок шаарынын "Булак" борбордук базарында коомдук унаа токтоочу жай куруу долбоорун ишке ашыруу;

- борбордук базардагы башаламан сооданы жок кылуу боюнча иштерди улантуу;

-борбордук "Булак" базарына жана "Мурок" базарына чектеш аймакта башаламан соода жүргүзүүнү жокко чыгарып, тартипке келтирүү боюнча ишти улантуу.

УКУК ТАРТИБИ

Токмок шаардык ИИБ тарабынан укук бузуулардын жана кылмыш иштеринин алдын алууну үзгүлтүксүз жүргүзүүнүн негизинде, жашы жете электер тарабынан жасалган укук бузуулардын алдын алуу, көчөлөрдөгү кылмыштуулук жана уурулук, диний экстремизм менен күрөшүү чаралары, кылмышкерлерди жана дайынсыз жоголгондорду издөө туруктуу негизде ишке ашууда, баңгизат бизнеси менен күрөшүү боюнча, экономикалык кылмыштуулуктар, жемкорлуктун көрүнүштөрү менен иштер жүргүзүлүүдө, шаардыктардын коопсуздугу жана коомдук тартип камсыз болууда.

Токмок ШИИБ 2020-жылдын жыйынтыгы боюнча кылмыштардын жана жоруктардын бирдиктүү реестрине (ЕРПП) баардыгы 2624 факт катталган, (1547 кылмыш жана 1077 жорук), бети ачылганы 2380 же 91,0 % түзгөн, сотко 305 иш жөнөтүлдү.

Кылмыштын түрлөрү боюнча, оор жана өзгөчө оор 22 кылмыш катталган.Анын ичинен 1 адам өлтүрүү, ачылган, 5 зордуктоо 4ү ачылды, анын ичинде жашы жете элек кызды зордуктоого аракет кылуу боюнча 3 кылмыштын бети ачылган, ден-соолукка оор залал келтирүү боюнча 4 факты, ачылган.

Каракчылык фактысы-30, ачыкка чыкканы 28 (93,3%). Мүлктү уурдоо-84 факт, 43ү ачылган (51,1%) 41и – ачыла элек. Алдамчылык 333 факт катталып, 309у ачыкка чыккан (92,8%), 24ү ачыкка чыккан жок. Уурдоо - 525 факт, ачылган 360 факт (68,5%), 165 ачыкталган жок. Унаа уурдоо - 14 факт, 13 ачыкка чыккан (93,0%).

2020-жыл аралыгында Баңгизаттарды мыйзамсыз жүгүртүү менен күрөшүү тобу тарабынан (СБНОН) 29 факт аныкталып (5010,5 грамм) 19 адам жоопко тартылды.

Улуттар арасында жанжалдар катталган жок.

Токмок шаарынын ЖӨИ тарабынан 129 кылмыштар катталган (анын ичинен өспүрүм тарабынан 43 факт жана өспүрүмдөргө карата жасалган 86 факт) жана 66 жоруктар. Мектептерде 798 лекция, 17 рейд өткөрүлдү, ошондой эле 315 бала менен жеке тарбия иштерин жүргүзүштү.

Токмок шаарынын ИИБ ЖККБ тарабынан отчеттук мезгилде 93 жол кырсыктары катталып, 17 адам каза болгон, 130 адам жабыркаган. Мурунку жылга салыштырмалуу жол кырсыктарынын саны 6 фактыга көбүрөөк катталган жана жаракат алгандардын саны 11 адамга азыраак. Жаш өспүрүмдөрдүн кырсыкка кабылуусунун 20 фактысы катталган, каза болгону 3 адам, 24 өспүрүм жаракат алган. Былтыркыга салыштырганда жалпысынан 3 фактыга жана 8 жаракат алган өспүрүмдөргө азыраак болгон, бирок каза болгон 3 факты болгон.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

- өзгөчө кырдаал учурунда шаардагы коомдук-саясий абалга көзөмөлдү күчөтүү;

- жасалган кылмыш иштерин ачууда жана аныктоодо иликтөө жана ыкчам топторунун иштерин жандандыруу;

- жол-транспорт кырсыктарын болтурбоо боюнча ишти улантуу;

- укук бузуулардын алдын алуу боюнча жана ушул максатта үгүттөө жана үйрөтүү иш-чараларын даярдоо жана өткөрүү боюнча иштерди күчөтүү.

III БӨЛҮМ

ТУРАК-ЖАЙ-КОММУНАЛДЫК ЧАРБАСЫ ЖАНА ШААРДЫ КӨРКӨНДҮРҮҮ

ТУРАК ЖАЙ-КОММУНАЛДЫК ЧАРБАСЫ

Токмок шаарынын турак жай-коммуналдык чарбасында инженердик-техникалык тармактарды оңдоп-түзөө, кайрадан куруу, коммуникацияларды кеңейтүү, тиричилик фондун кармоо жана оңдоп-түзөө боюнча иш-чаралардын программасы жүзөгө ашырылууда.

Бүгүнкү күндө шаардын турак жай фондун кармоо жана тейлөө менен 50 ТЖМЭШ, 1 «ТЖЭУ» МИ, 1 «Жилсервис» ЖЧК жана аскер гарнизонунун үй башкармалыгы иштейт.

2020-жыл ичинде “Токмок-Жылуулук” МИ тарабынан Аскер гарнизонунун узундугу 400 метр болгон магистралдык түтүктү капиталдык ремонттон өткөрүү жана буу казанынын негизги жана көмөкчү жабдууларын, 1-жана 2-жылуулук пункттарын учурдагы оңдоо иштери жүргүзүлдү. Токмок

жылуулук менен камсыздоо ишканасы тарабынан 8,0 млн сомго Ибраимов-Киров көчөлөнүн кесилишиндеги турак үйлөрдү жылуулук менен камсыздоо үчүн блок-модулдук буу казан сатып алынып, орнотулган, №4 от жагуучу жайга 2 буу казаны сатылып алынган. Ошондой эле, №3 от жагуучу жайдагы буу казанын капиталдык ремонттон өткөрүү 1,1 млн сом суммасында жүргүзүлүп, жылуулук тармагынын авариялык участкторунун узундугу 660 метртүтүктөрү алмаштырылды.

Коммуналдык ишканалар комбинаты тарабынан таштандыларды чыгаруу боюнча көрсөтүлгөн тейлөөлөрү үчүн дебитордук карыздарды жоюу боюнча иштер өткөрүлгөн.

Коммуналдык ишканалар комбинатынын техникалык паркты жаңылоо максатында жергиликтүү бюджеттин каражаттарына 1 таштанды ташуучу машина (көлөмү 16 куб. м), 1 сугат машина, бульдозер ДТ-75 трактор сатып алынды. Бардыгы болуп 8,1 млн. сомго. Бул 2021-жылы коммуналдык кызматтын ишин жакшыртмакчы.

2021-жылдын 1-январына карата дебитордук карыздар:

- «Токмок жылуулук менен камсыздоо ишканасы» МИ – 32,6 млн. сом, анын ичинде калк – 24,4 млн. сом (анын ичинде кайтарымыз карыздар 27,5 млн. сом). Мурунку жылдын ушул мезгилине караганда дебитордук карыздардын төмөндөшү калктын карыздарын жоюуларынын эсебинен 46,0 % түзгөн;

- “Токмок Жылуулук” МИ боюнча – 27,6 млн. сом, (20,0 млн. сом субсидияны эске алуу менен) анын ичинде калк – 2,2 млн. сом. Мурунку жылдын ушул мезгилине караганда дебитордук карыздын өсүшү 50% ды түздү. 2021-жылдын 1-январына «Газпром Кыргызстан» ЖЧКсына колдонулган жаратылыш газы үчүн насыялык карыз 28,2 млн. сомду түзөт;

- «Токмок Водоканал» МИ боюнча 11,4 млн. сом, анын ичинде калк 8,6 млн. сом, мурунку жылга салыштырганда дебитордук карыз 38,1 % өскөн;

- Токмок РЭТ боюнча 25,6 млн. сом, анын ичинде калк 15,3 млн. сом, бул жылдын башына салыштырганда дебитордук карыз 3,6 % азайган;

- Коммуналдык ишканалар комбинаты боюнча – 9,0 млн. сом, анын ичинде калк – 8,2 млн. сом, мурунку жылга салыштырганда дебитордук карыз 2,6 % өскөн.

Жогорудагы коммуналдык кызматтардан дебитордук карыздын өсүшү пандемияга байланыштуу калктын карыздарын өз убагында төлөөгөндүгүнөн жогорулаган.

“Токмок шаары суу менен камсыздоо жана агынды суулардын тутумун жакшыртуу” долбоорунун 3-этабы улантууда. Шаарды суу менен камсыздоо жана канализация тутумдарын реконструкциялоо боюнча тендердик документтерди даярдоо иштери жана бекитилген иш графигине ылайык иштер жүргүзүлүүдө

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

*2020-2021-жылдардагы жылуулук берүү мезгилин ийгиликтүү аяктоо боюнча ишти улантуу;

*Токмок шаарынын турак жай фондун, социалдык инфраструктура объектилерин жана калкты 2021-2021-жылдардын күзгү - кышкы жылуулук берүү мезгилине даярдоо боюнча ишти уюштуруу;

* “Токмок-Жылуулук” МИ Каржы башкармалыгы менен биргеликте “Токмок Жылуулук” муниципалдык ишканасы үчүн республикалык бюджеттен бюджеттик субсидияларды бөлүү боюнча чараларды көрүүлөрү;

*«Токмок Водоканал» МИ тарабынан «Токмок шаарын суу менен камсыздоо тармагын жана суу тутумун жакшыртуу» долбоорунун ишке ашуусуна толук көмөк көрсөтүү;

*“Токмок Жылуулук” муниципалдык ишканасын “Кыргызжылуулукэнерго” мамлекеттик ишканасынын балансына өткөрүп берүү боюнча иштерди улантуу;

*коммуналдык ишканалар дебитордук карыздардын деңгээлин кыскартуу боюнча даректүү иш алып баруу менен соттук тартипте карыздарды кайтаруу тажрыйбасын колдонуусу жана жалпыга маалымдоо каражаттарында маалыматтарды чагылдыруулары.

КӨРКӨНДҮРҮҮ

2020-жылы шаарды көрктөндүрүү жана жашылдандыруу, сугат тармактарын кармоо, көчө жарыктарын кармоо, санитардык тазалоо, жашылдандыруу чарбасын кармоо, дренаждык каналдарды калыбына келтирүү жана оңдоо, жол-көпүрө каналдарын кармоо жана автомобиль жолдорун кышында кармоо иш-чаралары өткөрүлгөн.

2020-жылдын жыйынтыгы боюнча шаарды көрктөндүрүү боюнча иштердин жалпы көлөмү 38,6 млн. сомду түзгөн.

Шаарды күн сайын 11 таштанды ташуучу унаа, грейфер, экскаватор, Газ-53 базасындагы 2 өзү түшүргүч автоунаа жана Т-40 трактору тейлейт.

Шаар боюнча баардыгы 70,9 миң кубометр таштанды чыгарылган. 62 башаламан таштандылар жоюлуп, 3,6 миң кубометр таштанды чыгарылды. Жазгы ишембиликтерде шаардынаймагын тазалоодо кошумча 0,9 миң кубометр таштанды чыгарылган.

Шаардын көчөлөрүндө жана коомдук жайларында 1972 бак-дарактар, 598 жапайы өскөн бак-дарактар буталган.

2402 декоративдик дарактын көчөттөрү жана 3650 түп роза гүлүнүн тамыры даярдалып, отургузуу үчүн калкка жана бюджеттик уюмдарга өткөрүлүп берилди.

160 түп декоративдүү (40 ийне жалбырактуу жана 120 ива) бактары.

Ленин көчөсүнүн Комсомольская көчөсүнөн Сарбагишев көчөсүнө чейин газондордогу чөптөрдү уюшкан сугарууга, себүүгө жана чөп чабууга шайман

үчүн 1245 чарчы метр аянтты даярдоо иштери жүргүзүлдү. Ленин, Б.Кыдыкеева, Манап бий эстеликтери оңдолгон.

6000 чарчы метр аянттагы Шамшы көчөсүндө уюшкан сугарууга даярдык иштери жүргүзүлдү.

Сугат суусун алуу үчүн 23,6 км. арык тутуму тазаланды жана оңдолду. Жаныбарлардын кутурма оорусунун алдын алуу максатында 2832 жолбун иттер атылган.

Шаардын көчөлөрүндөгү жарыктандыруучу 1763 шамды, анын ичинен быйыл орнотулган 282 жаңы шам чырак жана 4 светофордук объект оң абалда туруктуу иш жүргүзүүсү боюнча иш алып барылды.

Жол кыймылынын коопсуздугун камсыздоо үчүн 118 жол белгилери орнотулуп, 49 оңдолгон. Шаардын жолдорунда 915 чарчы метрликсызыктар чийилди.

Ошондой эле, Ленин жана С.Ибраимов атындагы борбордук көчөлөрдүн асфальт-бетон төшөлмөсүндөгү узундугу 13427 метрге барабар болгон жаракалар бүтөлдү.

Коммуналдык ишканалар комбинатынын техникалык паркты жаңылоо максатында жергиликтүү бюджеттин каражаттарына 1 таштанды ташуучу машина (көлөмү 16 куб. м), 1 сугат машина, бульдозер ДТ-75 трактор сатып алынды. Бардыгы болуп 8,1 млн. сомго.

Ошондой эле Япония Өкмөтүнүн гранттык долбоору ишке ашырылды, анын эсебинен 750 контейнер 4,5 млн. сомго алынды.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

*шаардык объекттерди санитардык тазалоо, жашылдандыруу, жарыктандыруу, күтүү жана шаарды көрктөндүрүү боюнча иш-чаралардын планына ылайык иштерди улантсын. Анын ичинде:

*иригациялык тармактарды оңдоо жана калыбына келтирүү;

*эстеликтерин жана аялдамаларын оңдоо (кичи архитектуралык формалар боюнча);

*Шамшы көчөсүндө жана Ленин көчөсүндө сугат иштерин уюштуруу боюнча иштерди жүргүзүү;

*Коммуналдык ишканалар комбинатынын техникалык паркын жаңылоону улантуу (1 мунараны сатып алуу);

*таштандыларды чыгаруу үчүн акы өз убагында чогултулушун камсыздоо;

*шаардагы көчөлөрдү жарыктандырууну калыбына келтирүү боюнча иштерди улантуу.

IV БӨЛҮМ

ЖЕРГИЛИКТҮҮ ӨЗ АЛДЫНЧА БАШКАРУУ ОРГАНДАРЫНЫН ИШМЕРДҮҮЛҮГҮ

МАМЛЕКЕТТИК ТИЛДИ ӨНҮКТҮРҮҮ

2020-жылдын биринчи жарым жылдыгынын ичинде 2015-2020-жылдары мамлекеттик тилди өнүктүрүү жана тил саясатын өркүндөтүү программасына ылайык Токмок шаардык мэриясы мамлекеттик тил боюнча шаардагы орто жана жогорку окуу жайларынын ортосунда планда көрсөтүлгөн иш-чаралардын негизинде иш алып барды. Алардын арасында:

19-февралда Токмоктогу Техникалык институтта “Тил-- достуктун куралы” аттуу Бүткүл дүйнөлүк эне тил күнүнө арналган майрамдык иш-чара уюштурган жана ага шаардагы Улуттук-маданий борборлордун өкүлдөрү катышып, дүйнө элдеринин тили, каада-салты жөнүндө ырларды көркөм аткарып беришти. Институттун студенттери тарабынан даярдалган дүйнө элдеринин салттары, кыргыз элинин салттары жогорку деңгээлде аткарылган.

3-мартта Кыргыз Республикасынын Туу күнү Токмок шаардык мэриясынын алдында Мамлекеттик Тууну көтөрүү менен белгиленди. 5-мартта “Ак калпак жана Улуттук кийим күнү” шаардагы индустриялык-педагогикалык окуу жайында салтанаттуу түрдө белгиленген. Бул иш-чарага шаардын окуу жайларынын окутуучулары менен бирге мэриянын кызматкерлери катышты.

Ошондой эле, Мамлекеттик тил боюнча республикалык коомдун президенти Раимжан Курбановдун тапшырмасы боюнча Токмок шаарынын ишкана, мекемелери “Тил жана маданият” газетасына жазылышты жана жазылуу боюнча жазуу жүзүндө кат жиберилген.

Баардык түзүмдүк бөлүмдөрдө иш кагаздары, чогулуштар мамалекеттик жана расмий тилде жүргүзүлөт. Отчеттор, маалыматтар, каттар, буйруктар биринчи кезекте мамлекеттик тилде даярдалып жүргүзүлөт. Баардык ишканалар иш кагаздарын жүргүзүүнүн негиздери боюнча усулдук, кыргызча-орусча, орусча-кыргызча сөздүктөр, башкы зарыл нускоолор, адабияттар, каражаттар менен дээрлик баардык түзүмдүк бөлүмдөр, орто жана жогорку окуу жайлары камсыз болушкан. Компьютерлерге “Тамга-КИТ” программасы, элетрондук сөздүктөр коюлган. Кадрларды кызматка алууда мамалекеттик тилди билүү талабы бар. Залдар, кабинеттер, имараттардын ичи-сыртындагы көрнөктөрдөгү аталыштар мамлекеттик тилде жазылган.

2021-жылдын алдыдагы мезгилинде аткарылуусу зарыл:

-Кыргыз Республикасынын “Мамлекеттик тили жөнүндө” Мыйзамынын, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 21-ноябрындагы №757 токтомунун аткарылышы так көзөмөлгө алынуусу;

-кадрдык өзгөрүүлөргө байланыштуу, иш кагаздарын мамлекеттик тилде жүргүзүү боюнча окуу курстарында кызматкерлерди окутуу жүргүзүлүүсү жана улантылуусу;

-мамлекеттик жана муниципалдык кызматкерлердин мамлекеттик тилди керектүү деңгээлде билүүлөрү боюнча тесттерди тапшыруу үчүн окутуу курстарына катышуу так уюштурулуусу;

- мамлекеттик тилди өнүктүрүү боюнча иш-чараларды жүргүзүү бардык билим берүү мекемелеринде, уюмдарда жана ишканаларда;

-менчигинин түрүнө карабастан, ишканалардын, мекемелердин жана башка объектилердин имараттарындагы плиталардын, ошондой эле маалымат такталарындагы, көрнөк-жарнактардагы жана көрнөк-жарнактардагы тексттердин туура дизайнын сактоо.

КАТТАР, ДАТТАНУУЛАР МЕНЕН ИШТӨӨ ЖАНА АТКАРУУ ТАРТИБИ

2020-жылдын жыйынтыгы боюнча 953 арыздар жана кайрылуулар каралды, бул мурунку жылдын ушул эле мезгилине салыштырмалуу 11ге азыраак (2019ж.-964). Алардын ичинен 168и оң чечилди (2019ж.-271), 747 кайрылууларга түшүндүрүү иштери жүргүзүлдү (2019ж.-611), 21 кайрылууну аткаруудан баш тартылды (2019ж.-75), 17 кайрылуу аткаруу иретинде турат (2019ж.-7). Анын ичинен: Кыргыз Республикасынын Президентинин аппаратынан 7 (4 катка түшүндүрүү берилди), Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн аппаратынан 5 кат, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн Чүй облусундагы Ыйгарым укуктуу өкүлүнүн аппаратынан 28.

Электрондук кайрылуулардан 11 арыз болгон.

Отчеттук мезгилде “Ишеним телефону 146” кызматына 8839 чалуулар болгон, бул мурунку жылдын ушул эле мезгилине салыштырмалуу 1147 көбүрөөк (2019ж.-7692), анын ичинде социалдык маселелер боюнча -432 (2019ж.-209), коммуналдык маселелер боюнча 7789 (2019ж.-7219), жана башка маселелер боюнча 618 чалуулар (2019ж.-264).

«Менин шаарым Токмок-Мой город Токмок» шаардык газетасында “Шаардагы апта” рубрикасы үзгүлтүксүз түрдө жарандардын кайрылууларынын мүнөздөрүн жана мазмунун ачык-айкын чагылдырып турат. Токмок шаардык мэриясында расмий түрдө төмөнкү дарек боюнча сайт ачылган: www.tokmokcity.kg.

Токмок шаардык мэриясынын жетекчилиги тарабынан 57 адам кабыл алынып (2019г.-104). Алардын 25инин кайрылуулары оң чечилип (2019г.-47), 28 адамга түшүндүрмө берилген (2019г.-55), 4ү кароодо (2019г.-2).

Баардык арыздар, каттар жана даттануулар “Жарандардын кайрылууларын кароо тартиби жөнүндө” Мыйзамга ылайык каттоого алынат жана так каралып турат.

Түшкөн документтердин аткарылуусу:

2020-жылдын жыйынтыгы боюнча Токмок шаардык мэриясына Кыргыз Республикасынын жогорку органдарынан 2141 ченемдик-укуктук актылары келип түшкөн (2019ж.-2528),. Алардын ичинен 2134ү аткарылды, (2019ж.-2517), 7си аткарууда турат (2019ж.-11). Алардын ичинде:

- ченемдик-укуктук актылар-165 (2019ж.-50), анын ичинен:
- КР Өкмөтүнүн каттары-25 (2019ж.-36);
- КРӨ Чүй облусундагы Ыйгарым укуктуу өкүлүнүн аппаратынын каттары-821 (2019ж.-903), телефонограммалар-209 (2019ж.-208);
- Кыргыз Республикасынын министриликтеринен жана ведомстволорунан 306 иш кагаз келип түшкөн (2019ж.-412);
- Токмок шаарындагы уюмдар менен мекемелерден 615 кат

келип түшкөн (2019ж.-919),.

Аткаруу тартиби дайыма жетекчиликтин көзөмөлүндө турат.

КОРУТУНДУ

Токмок шаарынын 2021-жылга социалдык-экономикалык өнүгүү программасынын ушул долбоору отчеттук мезгилдеги шаардын келечектүү өнүгүүсү менен жергиликтүү коомчулуктун негизги учурларын чагылдырат.

Аны ишке ашыруунун жүрүшү дайыма жалпыга маалымдоо каражаттарында чагылдырылып, шаардын жашоочулары менен жолугушууларда мэр тарабынан айтылып турат.

Алдыдагы мезгилде учурду эске алуу менен жана шаардык бюджеттин мүмкүнчүлүктөрүнө карап ага айрым кошумчалар жана өзгөртүүлөр киргизилиши мүмкүн.

Мэр

Д.Дж.Амангельдиев